

İÇİNDƏKİLƏR

✂ Universitet xəbərləri	3
✂ Xəzər Universiteti ilə BP və "ESI International" şirkətləri arasında anlaşma memorandumunun imzalanması	14
✂ Təhsil	19
✂ NDU xəbərləri	20
✂ <i>Gözəl Ağayeva</i> . Bütün türk dünyasının mücahidi	22
✂ <i>Camal Mustafayev</i> . Sadiq maarif aşiqi	24
✂ <i>Orxan Camal</i> . Redaksiyaya məktub	26
✂ Mədəniyyət	28
✂ İKT	31
✂ Həmvətənlərimiz dünyada	32
✂ Elm	34
✂ Dünya	36
✂ <i>Samirə Allahverdiyeva</i> . Novruz bayramı-ortağ mənəvi dəyər kimi	38
✂ <i>Azabek Sulmanov</i> : "Человек милостиво прощает себе то, что гневно осуждает в других" (Натали Александрова)	41
✂ İslam dünyada	46
✂ <i>Dino Bussati</i> . İnsanın böyüklüyü	48
✂ Sosial	51
✂ <i>Xayla Mamedova</i> . Традиционные гендерные стереотипы, связанные с институтом семьи в Азербайджане	52
✂ <i>Vaqif Məmmədov</i> . Rübailər	57
✂ Vətən	58
✂ Təbabət	62
✂ Mozaika	65
✂ İdman	68
✂ "Dünya" məktəbi	75

1995-ci ilin
yanvarından çıxır

Təsisçi:
Xəzər Universiteti

Baş redaktor:
Hamlet İ saxanlı

Baş redaktor müavini:
Əlirza Balayev

Redaksiya heyəti:
Camal Mustafayev
Cəmil Həsənli
Nizami Cəfərov
Knyaz Aslan
Əfqan Abdullayev

Rəssam:
Mir Rafiq Əbdülrəhimov

Kompüter tərtibatçısı:
Nigar Aydəmirova

Foto:
Media Mərkəzi

Ünvan:
Bakı, Məhsəti küç.11,
("Neftçilər" metrosunun yanı)
Tel.: (+99412) 323 93 13
(+99412) 421 10 93 (209)
GSM: (+99450)321 31 69
Faks: (+99412) 493 93 79
E-mail: xazarxabar@khazar.org
Şəhadətnamə:376
İndeks:67178
Tiraj:3000

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

İNSAN RESURSLARI DEPARTAMENTİNİN DİREKTORU BEYNƏLXALQ KONFRANSDA

Fevralın 10-11-də Xəzər Universitetinin İnsan resursları departamentinin direktoru Ülkər İsayeva Avropa İttifaqının Tempus proqramı çərçivəsində Brüsseldə (Belçika) təşkil olunmuş iki günlük beynəlxalq

konfransda iştirak edib. Konfrans Tempus IV-ün altıncı çağırışında seçilmiş birgə layihələr və struktur tədbirlərin nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilib.

"XƏZƏR"Ə TƏŞƏKKÜR MƏKTUBU

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlıya

Hörmətli Hamlet müəllim!

Xəzər Universitetinin, "Vienna Art Center" in, "Yves Rocher" Fransa şirkətinin birgə dəstəyi və "Dirçəliş" Gənclərin Sosial-Psixoloji Reabilitasiya Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə yanvarın 29-31-də universitetdə Azərbaycanın gənc rəssamlarının əsərlərindən ibarət "Kompromis" adlı sərginin keçirilməsində göstərdiyiniz yardıma görə Sizə və universitet əməkdaşlarına dərin minnətdarlığımızı bildiririk. Hesab edirik ki, bu sərgi Bakı şəhərində indiyə kimi keçirilmiş sərgilərdən ən yadda qalanı olacaq. Bir də ona görə ki, hələ heç bir sərginin

açılışında heç bir rəssama mülkiyyət hədiyyə edilməmişdi. Universitet isə 16 rəssamın hər birinə mülkiyyət hədiyyə etdi. Bunu Rəssamlar İttifaqının katibi, xalq rəssamı Ağəli İbrahimov və xalq rəssamı Arif Hüseynov da etiraf etdilər.

Sərgi ölkə mediası ilə, o cümlədən Naxçıvan Dövlət Televiziyasında geniş işıqlandırılmışdır.

(Link: <http://www.youtube.com/watch?v=cNVqfOnVI4Q>)

*Hörmətlə,
İslam Baxşəliyev,
"Dirçəliş" Gənclərin Sosial-Psixoloji
Reabilitasiya Mərkəzinin direktoru
18. 02. 2014*

MƏZUNUMUZ ÜÇÜN XEYRİYYƏ AKSIYASI

Fevralın 25-də İctimai əlaqələr və media üzrə direktor Əlövsət Əmirbəyli, Tələbə Məclisinin prezidenti Nərgiz Əhmədova və Təhsil fakültəsi dekanının assistenti Aysel Tağıyevanın təşkilatçılığı ilə universitetimizin məzunu Əhmədali Babəşovun böyrək çatışmazlığından müalicəsi üçün xeyriyyə aksiyası keçirilmişdir. Aksiyada universitetin müəllim və tələbələri fəal iştirak etmişlər.

Yardım aksiyasında toplanmış vəsait "Bank Respublika"da Ə.Babəşovun adına açılmış hesaba köçürülmüşdür.

It has been publishing
since Januaru 1995

Founder:
Khazar University

Editor-in-chief:
Hamlet İsaخانlı

Associate-editor:
Alirza Balayev

Editorial member:
**Jamal Mustafayev
Jamil Hasanli
Nizami Jafarov
Knyaz Aslan
Afqan Abdullayev**

Design by:
Mir Rafiq Abdulrahimov

Computer graphics:
Nigar Aydemirova

Photo:
Media Centre

Address:
11 Mahsati str., Baku
(near the "Nefçhilar" metro)
Tel.: (+99412) 323 93 13
(+99412) 421 10 93 (209)
GSM: (+99450)321 31 69
Fax: (+99412) 493 93 79
E-mail: xazarxabar@khazar.org
Certificate:376
Index: 67178
Copies:3000

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

FRANSA SƏFİRİNİN "XƏZƏR"Ə TƏŞƏKKÜR MƏKTUBU

Fevralın 18-də Xəzər Universitetinə səfərim zamanı məni səmimi qarşıladığınız üçün təşəkkür edirəm.

Mövzudan agah olan və mövzu ilə maraqlanan tələbələrinizə mühazirə demək mənim üçün çox xoş idi.

Mən nahar üçün də təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Sizinlə tanışlıqdan məmnun olmaqla yanaşı, bu görüş bizə fransız tərəfdaşları ilə ikitərəfli müqavilələr, tələbə mübadiləsi və təqaüd, eləcə də Xəzər Universitetində fransız mətbəxi gününün təşkili kimi maraqlı və perspektivli əməkdaşlıq

layihələrini müzakirə etmək üçün imkan verdi. Mən əminəm ki, hər iki komandamız nəzərdə tutulan layihələri həyata keçirmək üçün əlindən gələni edəcək.

Biz Xəzər Universitetini aprelin 4 və 5-də ADA-da keçirəcəyimiz Fransa-Azərbaycan universitetləri forumunun iştirakçıları arasında görməyimizə şad olarıq.

*Hörmətlə,
Paskal Mönye,
Fransanın Azərbaycandakı səfiri
19.02.2014*

ƏMƏKDAŞIMIZIN YUBİLEY TƏDBİRİNDƏ İŞTİRAKI

Fevralın 21-də Azərbaycan Dövlət Dillər Universitetində universitetin İctimaiyyətlə əlaqələr və mətbuat xidmətinin yaradılmasının 5 illik yubiley tədbiri keçirildi. Tədbirdə Xəzər Universitetinin İctimai əlaqələr və media üzrə direktoru Əlövsət Əmirbəyli iştirak etdi.

CISCO LABORATORİYASI FƏALİYYƏTƏ BAŞLAYIR

Xəzər Universiteti nəzdində fəaliyyət göstərən İnternet İnstitutunda CISCO laboratoriyası fəaliyyətə başlayır. Laboratoriyada tələbələrin sərbəst çalışaraq ICND1, ICND2, CCENT və CCNA beynəlxalq sertifikatları almaları üçün müvafiq şərait yaradılmışdır.

Laboratoriyada tələbələr aşağıda qeyd edilmiş material və avadanlıqlarla işləyə biləcəklər:

- Elektron materiallar (kitablar, videodərslilər);
Test etmək üçün CISCO Switch və Router-lər; Əlavə olaraq administratorluq mühitinin simulyasiyası üçün 1U HP Server; Şəbəkə kabelləri; Montaj üçün alətlər.

Şərtlər:

- Tələbə minimum şəbəkə kabellərini montaj etməyi bilməlidir; Şəbəkə kabelinin montajı üçün tələbə test sınağından keçiriləcək; Sərbəst öyrənmək həvəsi və həftədə ən azı 2 dəfə laboratoriyada məşğul olmaq üçün vaxtı olmalıdır; Eyni vaxtda maksimum 5 tələbə hazırlaşa bilər.

Hazırlıq mərhələsi:

- Aprel 2014 - may 2014.

Hazırlıq proqramı:

- Şəbəkələrin əsası; Ethernet protokolu; Lokal şəbəkələr arası əlaqənin qurulması; Qlobal şəbəkə texnologiyası; Şəbəkə əhatəsindəki qurğuların idarə edilməsi.

"GƏNC TƏDQIQATÇILARIN TƏQAÜD PROQRAMI" HAQQINDA KONFRANS

Fevralın 25-də "Four Seasons" oteldə "Gənc Tədqiqatçıların Təqaüd Proqramı" haqqında konfrans keçirildi. Konfrans Xəzər Universiteti, Avrasiya Əməkdaşlıq Fondu və Beyin Mərkəzi ilə birlikdə fəaliyyət göstərən Qafqaz Tədqiqat Resurs Mərkəzi tərəfindən təşkil edilmişdi. Konfransı Xəzər Universitetinin tə-

sisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri, Qafqaz Tədqiqat Resurs Mərkəzi İdarə Heyətinin üzvü professor Hamlet İsxanlı açdı.

Konfrans gənc tədqiqatçıların təqdimatları ilə davam edərək, başa çatdı.

HAMLET İSAXANLININ "MƏDƏNİYYƏT" TELEVİZYAYA KANALINDA MÜHAZİRƏSİ

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı martın 1-də "Mədəniyyət" televiziya kanalının "Mühazirə" verilişində fikizə və riyaziyyat elmlərinin inkişafı mövzusunda mühazirə ilə çıxış etdi.

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

XƏZƏR UNİVERSİTETİ İLƏ BP VƏ "ESI INTERNATIONAL" ŞİRKƏTLƏRİ ARASINDA ANLAŞMA MEMORANDUMUNUN İMZALANMASI

(Əvvəli səh. 4-də)

Mərasimdə Xəzər Universitetinin rəhbərliyi və əməkdaşları, BP şirkətinin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə regional prezidenti Qordon Birrel (o, mərasimdən əvvəl tələbələrə bp-nin fəaliyyət istiqamətləri ilə bağlı mühazirə oxudu), "ESI International" şirkətinin Beynəlxalq universitet proqramları üzrə meneceri Ed Hyuz, bir neçə ölkənin Azərbaycandakı səfirləri və media mənsubları ştirak edirdilər.

İmzalanma mərasimində Qordon Birrel çıxış edərək bildirmişdir ki, BP və onun tərəfdaşları Layihələr İdarəetmə Məktəbinə (LİM) göstərdikləri dəstəyin müddətini 2015-ci ilin noyabr ayınadək uzatmaq qərarına gəlmişlər.

Q. Birrel diqqətə çatdırmışdır ki, məktəbin tədris planı dünyada tanınmış iki sertifikatın – Corc Vaşinqton Universiteti tərəfindən verilən "Layihələrin idarə edilməsi üzrə magistr sertifikatı"nın və Layihələrin İdarə Edilməsi İnstitutunun "Layihələrin idarə edilməsi üzrə mütəxəssis" sertifikatının verilməsini əhatə edir.

Əməkdaşlığımızın uzadılmasına dair verilmiş qərar məktəbin fəaliyyət göstərdiyi ötən üç ildə əldə etdiyi uğurlara əsaslanır. LİM indiyədək iki uğurlu məzun buraxılışı ilə, ümumilikdə, 300-dən artıq beynəlxalq

sertifikat verməklə qarşıya qoyulan məqsədə nail olmuşdur. Sevindirici haldır ki, layihələrin idarə olunması üzrə məktəb tərəfindən təqdim olunan beynəlxalq miqyasda tanınmış, hərtərəfli tədris planı və beynəlxalq standartlar tam şəkildə Azərbaycan dilinə tərcümə edilmişdir. Artıq ingilis dili bilməyən yerli menecerlər də təlimlərdən faydalanacaqlar.

Ed Hyuz çıxışında layihələri idarəetmə sahəsindəki təlimlərin əhəmiyyətindən və şirkətin gələcəkdə həyata keçirəcəyi tədbirlərdən danışdı.

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəy-yumlar Şurasının sədri, professor Hamlet İ saxanlı LİM-ə göstərilən dəstəyə görə BP şirkətinə minnətdarlığını bildirmiş, imzalanacaq sənədin yerli potensialların yaradılması və təhsilin inkişafına töhfə verəcəyinə inamını ifadə etmişdir.

Sonra Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır.

Sənədi Qordon Birrel, Ed Hyuz və Hamlet İ saxanlı imzalamışlar.

Hamlet İ saxanlının imzalanma mərasimindəki çıxışını Azərbaycan və ingilis dillərində təqdim edirik.

HAMLET İ SAXANLININ ÇIXIŞI

Hörmətli cənab Gordon Birrell, BP Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin prezidenti, hörmətli Ed Hughes, Manager, College Programs (Universitet proqramları üzrə meneceri) ESI, hörmətli səfirlər, xanımlar və bəylər!

Xəzər Universiteti adından Sizləri böyük məmnunluq hissi ilə salamlayır, Xəzər Universitetinə, onun Neftçilər kampusuna xoş gəlmisiniz deyirəm! Ali təhsil ocaqlarının missiyası adətən 1) təhsil ver-

mək, 2) tədqiqat aparmaq və 3) cəmiyyətə, icmaya xidmət etmək kimi fəaliyyətlərdən ibarət hesab edilir. Xəzər Universiteti öz missiyasına 4) mədəniyyət mərkəzinə çevrilmək vəzifəsini də daxil etdi və bunu həyata keçirə bildi. Lakin bilik iqtisadiyyatının, informasiya cəmiyyətinin və qloballaşmanın aparıcı güc qazanması ilə bir sıra çağdaş ali məktəblər öz missiyalarına sənaye-iş dünyası ilə sıx əlaqələr qurmaq vəzifəsini də daxil etməyə başladılar. 5) Xəzər Universiteti də belə çağdaş ali məktəblər sırasındadır. Bu, nəinki təəccüblü deyil, əksinə, çox təbii sayılmalıdır.

Hər şeydən əvvəl qeyd edək ki, Xəzər Universiteti Azərbaycanın və geniş regionun ilk özəl universitetidir. Azərbaycanda ilk tələbə mərkəzli təhsil modeli, tələbələrə geniş seçim imkanları verən, faktik olaraq hər tələbəyə öz trayektoriyası üzrə uyğun kredit yığımla təhsil alıb məzun olmaq imkanı verən ilk universitetdir. Akademik azadlığı əsas götürən Xəzər Universiteti insanları səmərəli işləməyə çağıran cəzbedici beynəlxalq mühit yaratmağa nail oldu. Tədris proqramlarını və idarəetmə sistemini Qərb standartlarına uyğun quran ilk Azərbaycan universitetidir. Əsas tədris dili ingiliscə olan ilk universitetdir. Dörd fakültədə - Mühəndislik və tətbiqi elmlər, İqtisadiy-

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

yat və menecment, Humanitar və sosial elmlər və Təhsil fakültələrində çoxsaylı bakalavr, magistr və PhD proqramları fəaliyyətdədir. Xəzər Universiteti Azərbaycanda ən ciddi və geniş doktor proqramları ilə tanınır, doktor təhsili alanların sayına görə dövlət universitetlərinin çoxunu qabaqlayır, özəl ali məktəblər arasında birincidir. Fakültə və akademik departamentlərlə yanaşı "Xəzər"də çoxsaylı institutlar və mərkəzlər fəaliyyət göstərir; bu institutlar və mərkəzlər müxtəlif tədqiqatlarla məşğul olur, maraqlı layihələr üzərində işləyir, müxtəlif təlimlər aparırlar (məsələn, Texnopark, Film və Animasiya Mərkəzi, CRRC- Qafqaz Resurs-Tədqiqat Mərkəzi, Avrasiya Hasilat Sənayesi Bilik Mərkəzi, Təhsil Siyasəti İnstitutu və s.). Onların bir hissəsi kənardan maliyyə dəstəyi alır, əksəriyyəti məhz bu yolla təsis olunmuş və fəaliyyətə başlamışlar.

Xəzər Universiteti beynəlxalq əməkdaşlıq proqramlarına görə də Azərbaycanda birinci və geniş regionda ən tanınmış ali məktəblərdən biridir, hal-hazırda bizim Avropa, Amerika və Asiyadakı akademik təşkilatlarla 250-yə qədər beynəlxalq əməkdaşlıq proqramlarımız mövcuddur.

Xəzər Universiteti dünyada tanındı, təsadüfi deyil ki, bütün beynəlxalq reytinglərdə Azərbaycan, bir çox hallarda da bölgə birincisi oldu; məsələn, son ilin beynəlxalq QS universitetlər reytingində 650+ ən yaxşı ali məktəb sırasına daxil oldu, həm də Azərbaycan birincisi oldu. Xəzər Universiteti kitabxanası neçə illərdir ki, açıq resurslar siyasətinə görə dünyanın yaxşı kitabxanaları sırasına Qafqaz və Orta Asiyadan düşən tək kitabxanadır.

Xəzər Universiteti sənaye və iş dünyası ilə əlaqələrinə fəvqəladə dərəcədə əhəmiyyət verir və bu işdə ən yaxın və etibarlı tərəfdaşımız BP olmuşdur desək, səhv etmərik. Təqribən 10 il əvvəl BP üz-üzə və məsafədən təhsili kombinə etməklə öz gənc işçiləri üçün neft mühəndisliyi üzrə texniki təlim və magistr proqramı həyata keçirmək istərkən Azərbaycandan Xəzər Universiteti, Böyük Britaniyadan Herriot-Watt uni-

versitetini tərəfdaş seçdi. Biz bu işi uğurla həyata keçirdik. Bu əməkdaşlıq həmçinin bizim müəllimlərin Böyük Britaniyada təlim keçməsinə və tələbələrimizin BP-dən təqaüd almalarına da kömək etdi. Bu üçbucaq əməkdaşlıq Dünya Bankının Budapeşt forumunda ən yaxşı universitet-sənaye münasibəti hesab edildi.

BP ilə daha bir əməkdaşlığımız bu gün bizi bir yerə yığan ideyanın birinci pilləsi oldu. BP, ESI və Xəzər Universitetinin əməkdaşlığı nəticəsində Xəzər Universitetində Layihələri İdarəetmə Məktəbi yaradıldı. BP-nin ciddi iştirakı bu yeni əməkdaşlıq üçbucağına güc verdi və onu populyarlaşdırdı. Çoxsaylı gənclər Layihələrin idarə edilməsinin müxtəlif modulları üzrə təlim aldılar, xeyli hissəsi magistr dərəcəsi aldı (George Washington universitetindən), bir hissəsi professionallıq üçün imtahan verməyə nail oldular. Artıq bu imtahanlar da Xəzər Universitetində keçirilməkdədir, ölkə xaricinə getməyə ehtiyac qalmadı. Onu da deyim ki, Xəzər Universiteti qazandığı təcrübə nəticəsində Layihələrin idarə edilməsi üzrə öz magistr proqramını da yaratdı (MBA proqramında bir konsentrasiya kimi).

Həmin 3 tərəfdaş - BP, ESI və Xəzər Universiteti Layihələrin idarə edilməsi işinin fəvqəladə uğur qazandığını nəzərə alaraq, bu sahədə yeni müqavilə imzalamaq qərarına gəldilər.

Mən təhsil və tədqiqat sahələrinin inkişafına dünyada və xüsusən Azərbaycanda verdiyi böyük töhfələr görə BP-yə təşəkkür edirəm. Düşünürəm ki, yaxın gələcəkdə Xəzər Universiteti ilə BP arasında yeni əməkdaşlıq ideyaları yaranacaq, həm universitet, həm sənaye dünyasının inkişafı naminə birgə əməkdaşlığımız davam edəcək.

Mən ESI-yə - bizim digər dost və tərəfdaş təşkilatda da minnətdarlığımı bildirirəm, bu, sadə bir əməkdaşlıq deyildi, çox çalışmalı olduq, çətinliklərlə qarşılaşdıq, amma uğur qazandıq. Uğur qazandıq ki, bu gün bir yerdəyik! Təşəkkür edirəm!

SCHOOL OF PROJECT MANAGEMENT CONTRACT SIGNING CEREMONY BETWEEN BP, ESI AND KHAZAR UNIVERSITY

5 march 2014

Hamlet İsaخانli

Founder of Khazar University; Chairman of Board of Directors and Trustees

Dear Mr. Gordon Birrell, BP's Azerbaijan-Georgia-Turkey Region President, Dear Mr. Ed Hughes, ESI International Manager of College Programs Ambassadors, Ladies and Gentlemen.

On behalf of Khazar University, it is my great pleasure to greet you and welcome you to Khazar

University's Neftchilar campus! Normally, the mission of a higher education institution consists of activities such as 1) providing education, 2) carrying out research, and 3) community service. Khazar University added to these the mission of 4) becoming a cultural center, and it has been able to accomplish

UNIVERSITET XƏBƏRLƏRİ

that. Now in the age of the knowledge economy, an information society and globalization, some modern universities have also begun to take on the mission of creating strong university-industry relations. 5) Khazar University is among those modern institutions. This should not be surprising; on the contrary, it should seem very natural.

First of all, let us note that Khazar University is the first private university in Azerbaijan and in the broader region. It is the first university in Azerbaijan to use a student-centered model and to allow each student to graduate by making free choices, earning credits along his or her own selected trajectory. Khazar University, which is founded on the principle of academic freedom, has been able to create an attractive international environment which calls people to fruitful work. It is the first university in Azerbaijan to align its educational programs and administrative systems to western standards and is the first university with English as a medium of instruction. Many bachelors, masters and PhD programs are offered by its four schools: Engineering and Applied Science; Economics and Management; Humanities and Social Sciences; and Education. Khazar University is known for having the most diverse and developed doctorate programs in Azerbaijan, for which it surpasses most state universities in the number of applicants, and is first among private universities. In addition to its schools and academic departments, Khazar runs many institutes and centers which carry out various types of research, projects, and trainings (for example, the Technopark, the Film and Animation Center, Caucasus Resource Research Center, Eurasia Extractive Industries Knowledge Hub, the Institute for Educational Policy...). Many of these centers are funded by outside sources, and the majority of them were founded as a result of external grants.

Khazar University also takes first place in Azerbaijan and in the wider region for its international partnerships. We currently have around 250 international partnership programs covering Europe, America and Asia. Khazar University has become recognized worldwide. For example, in last year's international QS ratings, Khazar was included in the 650+ top universities, and was first in Azerbaijan. For many years, Khazar's library has been the only library from the Caucasus and Central Asia to be included in the ratings of libraries with its open access policy.

Khazar University places an extreme degree of importance on university-industry relations, and it would not be an overstatement to say that BP has been

our closest and most faithful partner in this area. About 10 years ago when BP wanted to implement master programs and technical training in petroleum engineering for its young employees by combining distance and face-to-face education, it chose Khazar University from Azerbaijan and Herriot-Watt University from Great Britain as its university partners. We successfully implemented this program. The resulting partnership also gave our instructors the opportunity to receive training in Great Britain and our students the opportunity to receive scholarships from BP. This triangular partnership was named as the best example of university-industry relations at the World Bank forum in Budapest in 2005.

The first step of another partnership initiative we have with BP is what brings us all together today. As a result of cooperation among BP, ESI and Khazar University, the School of Project Management at Khazar University was created. The serious participation of BP empowered and popularized this new partnership triangle. Many young people have gone through the training of various project management modules, a large portion of them earned master's degrees from George Washington University, and some of them have even succeeded in taking professional exams. These exams are already offered at Khazar University, so test-takers no longer have to travel abroad. I'd also like to say that as a result of the experience Khazar University gained, it was able to create its own master degree program in project management (as a concentration within its MBA program).

Taking into account the extraordinary success in project management, the same three partners—BP, ESI and Khazar University—have decided to sign a new contract.

I would like to thank BP for its great contributions worldwide to the development of education and research, particularly in Azerbaijan. I believe that in the near future, new partnership ideas will arise between Khazar University and BP, and we will continue our partnership for the sake of development of both the university and the industrial world.

I would also like to thank ESI, another friend and partnering organization. This was not a simple partnership; we have had to work hard and have met some difficulties, but we have achieved success. It is a sign of success that we are together today! Thank you very much!

PACT TEMPUS LAYİHƏSİ İLƏ ƏLAQƏDAR İLK GÖRÜŞ

Xəzər Universitetinin iki nümayəndəsi - Təhsil fakültəsinin dekani, fəlsəfə doktoru Elza Səmədova və İnkişaf direktoru Raziyə İsayeva fevralın 17-18-də Tbilisidə keçirilən PACT Tempus layihəsinin ilk iclasında iştirak etdilər.

PACT layihənin inkişafı və qrantların yazılması üzrə Avropa tərəfdaşlarının mövcud biliklərinin Qafqaz regionuna ötürülməsi üçün nəzərdə tutulub.

Layihə üç Avropa universitetinin və iki Avropa təhsil təşkilatının dəstəyi ilə Qafqazın 9 universitetində həyata keçiriləcək. Layihənin koordinatoru Gürcüstanın David Tvildiani adına Tibb Universitetidir.

İki gün davam edən iclasda təqdimatlar, müzakirələr keçirilib və layihə üzrə əsas qərarlar qəbul edilib. Görüşü David Tvildiani adına Tibb Universitetinin rektoru professor Levan Tvildiani açaraq, iştirakçıları salamlamış, sonra söz Tempus milli ofisinin nümayəndəsi Nino Uruşadzeyə layihə haqqında məlumat vermişdir. Daha sonra tərəfdaşlar öz universitetləri və təşkilatları haqqında məlumat vermiş, layihə rəhbərləri isə əsas ideyalar, məqsədlər və son tarix haqqında çıxış etdilər. Xəzər Universiteti də layihə rəhbərlərinin arasındadır və layihə üçün əsas ianəçilərdən biri olması gözlənilir.

İnkişaf direktoru Raziyə İsayeva layihənin bir hissəsinin tətbiqinə dair çıxış etdi. Görüş səmərəli müzakirələr və qarşılıqlı faydalı qərarlarla yadda qaldı. Görüşün hər günü naharla yekunlaşdı, bu da komanda üzvlərinin bir-birini tanımasına şərait yaratdı.

Tempus

TARİX DƏRSLƏRİNDƏ “XOCALI SOYQIRIMI” MÖVZUSU

Fevralın 25-27-də Xəzər Universitetinin Tarix və arxeologiya departamenti tarix dərslərində “Xocalı soyqırımı” mövzusunda geniş yer ayırdı. Tələbələrə Xocalı soyqırımı haqqında geniş məlumat verildi, onlar bukletlər hazırlayıb, təqdimatlarla çıxış etdilər. Çıxışlarda tələbələr Xocalı soyqırımını insanlığa qarşı yönəldilmiş cinayət adlandırmış, gənclərə vətənpərvərlik hisslərinin aşılınması istiqamətində mütəmadi olaraq bu cür anım tədbirlərinin keçirilməsinin vacibliyini vurğuladılar.

Dərsin sonunda tələbələr Xocalı faciəsini dünyaya tanıtmaq üçün səy göstərəcəklərini bildirdilər.

TƏLƏBƏLƏRİMİZ İ AVROPA OYUNLARINA HAZIRLIQ MƏRHƏLƏSİNDƏ İŞTİRAK EDİRLƏR

2015-ci il Avropa Oyunlarına qədər Bakıda təşkil olunacaq beynəlxalq idman tədbirləri sınaq tədbirləri olaraq, Bakı Avropa Oyunları Əməliyyat Komitəsinə (BAOƏK) həvalə olunmuşdur. Belə tədbirlərdən biri 30 may-01 iyun tarixində Bakıda təşkil olunacaq Yeniyetmələrin Avropa Olimpiya

təsnifat yarışlarıdır və həmin yarışlarda universitetin İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin tələbələri Cəmilə Lətifova və Ülviyyə Əzizova könüllü hakim kimi işləməyə cəlb olunduqlarına görə, 27 fevral-01 mart tarixində keçirilmiş təlimdə iştirak etmişlər.

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

AzTV-NİN "OVQAT" VERİLİŞİNDƏ

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı martın 2-də AzTV-nin "Ovqat" verilişinin qonağı oldu, müxtəlif mövzularda öz rəylərini bildirdi. Həmin verilişdə müğənni Gülyanaq Məmmədova da çıxış etdi.

KARNEGİ TƏDQIQAT TƏQAÜD PROQRAMININ TƏQDİMATI

Martın 3-də Beynəlxalq Təhsil üzrə Amerika Şurası Xəzər Universitetində 2014-2015-ci tədris ili üçün ABŞ-da Karnegi Tədqiqat Təqaüd Proqramı ilə bağlı təqdimat keçirib. Müsabiqədə universitetin sosial və humanitar elmlər sahəsində çalışan professor-müəllim heyəti, tədqiqatçılar, doktorantura tələbələri iştirak edə bilirlər.

Təqdimata Şuranın Qərbi MDB və Cənubi Qafqaz üzrə Gürcüstan ofisinin Baş Proqram Menejeri Aleksey Karlamov rəhbərlik edirdi. O, müsabiqədə iştirak edə bilmək səlahiyyətindən, proqramın mövzularından və ərizə qəbulu prosesindən danışdı və həmçinin iştirakçıların suallarını cavablandırdı.

"CV-Nİ NECƏ YAZMALI" MÖVZUSUNDA TƏLİM

Mart ayının 4-də Xəzər Universitetinin Karyera mərkəzi universitetin Mərkəz kampusunda tələbələr üçün "CV-ni necə yazmalı" mövzusunda təlim keçirdi. Təlimçi "Fireworks" şirkətinin direktoru Laura Həmidova idi. CV-nin necə yazılması və mövzuya aid digər məqamlar haqqında tələbələrə ətraflı məlumat verildi və onları maraqlandıran suallar izah edildi. Sonda tələbələrə sertifikatlar verildi.

TÜRKİYƏ SƏFİRİ İLƏ GÖRÜŞ

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı və Xəzər Universitetinin Texnoparkının məsul şəxsi Özden Doyuran martın 6-da Türkiyə Cümhuriyyətinin Azərbaycan Respublikasındakı səfiri Alper Coşkunla

səfirlikdə görüşdülər Türkiyə və Azərbaycanın təhsil, elm və texnologiya sahələrində əməkdaşlığı, Xəzər Universitetində təhsilin, müxtəlif proqramların və texnoparkın inkişafı məsələləri də müzakirə olundu.

HƏMKARLAR TƏŞKİLATI İDARƏ HEYƏTİNİN İCLASI

Martın 6-da Xəzər Universiteti Həmkarlar Təşkilatı İdarə Heyətinin iclası keçirildi. İclasda Beynəlxalq Qadınlar Günü, Kollektiv Müqavilə ilə bağlı və cari məsələlər müzakirə olundu.

Müzakirədə iştirak edən İdarə Heyətinin üzvləri gündəlikdəki məsələlərə münasibət bildirib, təkliflərini verdilər. Kollektiv Müqavilənin müzakirə

rəsindən sonra qərar verilməsi müəyyənləşdirildi.

Cari məsələlərin müzakirəsi zamanı təşkilatın sədri Ələvsət Əmirbəyli sədrlikdən istefa ilə bağlı yazılı müraciət etdi. İdarə Heyətinin üzvləri tərəfindən istefa ərizəsi ilə bağlı məsələnin may ayında keçiriləcək hesabat konfransında müzakirəyə çıxarılması qərara alındı.

XƏZƏR UNİVERSİTETİ KOLLEKTİVİNİN TƏBRİKİ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Gəncə şəhərinin sosial-mədəni inkişafında xidmətləri olan şəxslərə fəxri adların verilməsi haqqında" 13 fevral 2014-cü il tarixli sərəncamı ilə Gəncə Şəhər Təhsil İdarəsinin Məktəblərlə iş üzrə baş mütəxəssisi Məhəmməd Teymuraz oğlu Hacıyev də "Əməkdar müəllim" fəxri adına layiq görülmüş-

dür.

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı başda olmaqla universitetin kollektivi Məhəmməd müəllimi bu münasibətlə təbrik edir, gələcək fəaliyyətində ona yeni uğurlar arzulayır.

NAZİR "SABAH"DAN DANIŞDI

"Bu gün ali təhsil sistemində olan problemlərdən biri universitetləri çox uğurla başa çatdıran məzunların işəgötürənlər tərəfindən işə cəlb olunmamasıdır".

Bunu təhsil naziri Mikayıl Cabbarov Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki ali təhsil müəssisələrində yaradılacaq "SABAH" qruplarının təqdimat mərasimindəki çıxışında bildirib. O vurğulayıb ki, bu istiqamətdə işə götürənlər, işgüzar assosiasiyalarla görüşlər keçirilir, müzakirələr aparılır. "Onlar tərəfindən verilən cavab ondan ibarət olur ki, məzunların peşəkar hazırlığı qanəedici olsa da, praktik hazırlığı istənilən səviyyədə deyil. Bu problem Azərbaycan üçün unikal deyil. Biz elə bir dövrdə yaşayırıq ki, ölkədə işəgötürənlərin sayı heç zaman bu qədər çox olmayıb. Bu da bilikli iqtisadiyyata keçidin fəsadlarından biridir. Təhsil Nazirliyi işəgötürənlərlə sıx əlaqənin yaradılması, məzunların praktik hazırlıq prosesinə cəlb olunması və onların hərtərəfli hazırlığında maraqlıdır".

Nazir onu da qeyd edib ki, Azərbaycanın ali təhsil sistemində yüksək keyfiyyətli təhsil verilməlidir. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın vətəndaşları müasir dövrdə yüksək keyfiyyətli təhsili Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrində almalıdır: "Bu gün müasir təhsili qloballaşan dünyada çeviklik, peşəkarlıq, müasir bilik və texnologiyalar, xarici dillərin öyrənilməsindən kənar təsvir etmək çox çətindir. Bu proseslərin hər biri yeni yaradılan "SABAH" qruplarında özünü əks etdirəcək.

"SABAH" QRUPLARI NECƏ YARADILACAQ?

Bu qruplar 5 ixtisas qrupuna daxil olan ixtisaslar üzrə əyani formada I kursu ən yüksək nəticələrlə bitirmiş tələbələrdən seçmə yolu ilə təşkil olunacaq

Tələbələrin seçimi müxtəlif aspektləri nəzərə alan xüsusi metodikaya uyğun aparılacaq.

Ümumilikdə "SABAH" qrupları Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki 20 ali təhsil müəssisəsindən 15-ni, 150-yə yaxın ixtisasdan 53-nü əhatə edəcək. Tələbələrin əhatəlik dərəcəsi isə təhsil ixtisas qrupunda - 79,5%, humanitar və sosial ixtisas qrupunda - 67,5%, iqtisadiyyat və idarəetmə ixtisas qrupunda - 57,3%, təbiət ixtisas qrupunda - 87,8%, texniki və texnoloji ixtisas qrupunda - 49,5% təşkil edəcək.

Bütövlükdə 15 ali təhsil müəssisəsində əyani formada təhsil alan 21540 tələbədən 14959 nəfərinin bu proseslə əhatə olunması nəzərdə tutulur.

Nazirlikdən bildirilib ki, "SABAH" qruplarında təhsil alan tələbələrə ixtisas fənləri ilə yanaşı, mükəmməl xarici dil biliklərinin verilməsi də nəzərdə tutulur. Bu məqsədlə xüsusi proqramlar hazırlanacaq və tətbiq olunacaq.

Nazirlik hesab edir ki, həmin qrupları bitirən məzunlar əmək bazarında rəqabətə davamlı olacaqlar.

Təhsilin digər səviyyəsinə qəbul zamanı həmin qruplarda təhsil alan tələbələrə müəyyən güzəştlərin edilib-edilməyəcəyinə gəldikdə, nazirlikdən deyilib ki, onların ali təhsilin növbəti səviyyəsinə qəbulu ümumi qaydalar əsasında həyata keçiriləcək.

DÜNYANIN ƏN YAXŞI 100 UNİVERSİTETİ

ABŞ universitetləri dünyanın ən yaxşı ali təhsil ocaqları siyahısında yerlərini inamla qoruyurlar

Londonda nəşr olunan "Times Higher Education" dərgisinin hazırladığı universitetlərin 2014-cü ilə dair reyting cədvəlinə yenə də ABŞ-ın Harvard Universiteti başçılıq edir. Cədvəldə ilk 10 yerdən yeddisini də ABŞ-ın digər universitetləri tutur.

Dünyanın 100 ən yaxşı universitetləri arasında Azərbaycanın qonşuları arasında yalnız Rusiyadan bir (Lomonosov Moskva Dövlət Universiteti) və Türkiyədən də bir (Orta Doğu Texniki Universiteti) ali məktəb var.

DOĞMA AZƏRBAYCANIMIZI SEVƏK VƏ SEVDİRƏK

Fevralın 21-də NDU-da "Mən Azərbaycanı tanıyıram" - tələbələrarası bilik olimpiadasının bağlanış mərasimi keçirildi. Tədbiri giriş sözü ilə universitetin rektoru, biologiya elmləri doktoru, professor Saleh Məhərrəmov açaraq, ölkədə aparılan gənclər siyasətinin uğurlarından bəhs etdi. Vurğulandı ki, gənclərə göstərilən hərtərəfli dövlət qayğısından və dəstəyindən bəhrələnən universitet tələbələri elmdə və təhsildə fərqlənməklə yanaşı, ölkənin ictimai-siyasi, mədəni həyatında da fəal iştirak edir, nəinki respublika, beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərdə, yarışlarda da layiqincə təmsil olunurlar. Rektor, Naxçıvan Dövlət Universitetinin Tələbə Gənclər Təşkilatının təşəbbüsü ilə gerçəkləşən "Mən Azərbaycanı tanıyıram" bilik olimpiadasının şəffaf və obyektiv keçirilməsindən, olimpiadanın muxtar respublikada təhsil alan, fəaliyyət göstərən tələbə gənclərin intellektual potensialını üzə çıxarmaq, Azərbaycan haqqında biliklərini daha da artırmaq, onların vətənpərvərlik ruhunda yetişməsi baxı-

mından əhəmiyyətindən danışdı.

Universitet Tələbə Gənclər Təşkilatının sədri, doktorant Arzu Abdullayev "Tələbə gənclik və müstəqil Azərbaycan" mövzusunda məruzə etdi. Sonra universitet rəhbərliyi tərəfindən olimpiadanın qaliblərinə - xarici dillər fakültəsinin III kurs tələbəsi Nubar Şahgəldiyevaya (I yer), Hüquq fakültəsinin I və III kurs tələbələri Mətin Quluzadəyə və Əziz Qasımova (II və III yerlər) diplomlar və hədiyyələr təqdim olundu.

TƏLƏBƏ AKTYORLARIN UĞURU

Fevralın 22-də NDU-da Tələbə Teatr Studiyasının filologiya elmləri doktoru, professor Adil Babayevin "Sarı gəlin" əsəri əsasında səhnələşdirdiyi eyni adlı tamaşanın premyerası oldu.

Tamaşa Naxçıvan Dövlət Universitetininin tələbə inşaat dəstəsinin muxtar respublikada gedən tikinti-quruculuq işlərində fəal iştirakından, kənddə yeni məktəb binasının tikintisi ilə təhsilə, yeni nəslin formalaşmasına öz töhfələrini verməsindən bəhs edir.

Əsərin quruluşçu rejissorları Azərbaycan Respublikasının əməkdar mədəniyyət işçisi Gülxarə Əhmədova və Teatr və mədəniyyətşünaslıq kafedrasının müəllimi Elnur Rzayev, məsləhətçi kafedranın aktyorluq sənəti ixtisası üzrə müəllimi Tofiq Seyidovdur. Yeni səhnə əsərinin musiqisini universitetin müəllimi, Naxçıvan Muxtar Respublikası Bəstəkarlar Təşkilatının sədri, Naxçıvan MR Əməkdar incəsənət xadimi Şəmsəddin Qasımov bəstələmişdir. Tamaşanın rəssamı Etibar Rzayev, səhnə tərtibatçısı Təsviri incəsənət kafedrasınının əməkdaşı Akay Məmmədovadır. Rollarda universitetin müəllim və tələbələri çıxış edirdilər.

Premyeradan sonra universitetin rektoru, biologiya elmləri doktoru, professor Saleh Məhərrəmov və əsərin müəllifi, filologiya elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Dillər Universitetinin Azərbaycan dilçiliyi kafedrasının müdiri Adil Babayev çıxış edərək, uğurlu tamaşa münasibətilə yaradıcı heyəti təbrik etdilər, əsərin ideya-bədii xüsusiyyətlərindən, uğurlu səhnə təcəssümüsündən bəhs edərək tələbə aktyorlara tövsiyələrini çatdırdılar.

*Mehriban SULTAN,
Naxçıvan Dövlət Universitetinin Mətbuat şöbəsinin müdiri*

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

ƏMƏKDAŞLARIMIZ AKİK-NİN YUBİLEYİNDƏ

Xəzər Universiteti Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin əməkdaşları Gülşən Mehdiyeva, Aytac Miskərli və Günay Muradova martın 6-da BDU-nun Elmi kitabxanasında keçirilmiş Azərbaycan Kitabxana İnformasiya Konsorsiumunun (AKİK) 10 illik yubileyində iştirak etmişlər.

Tədbirə Azərbaycanın böyük və nüfuzlu kitabxanalarının nümayəndələri, həmçinin Türkiyədən qonaqlar dəvət olunmuşdular. Təbirdə çıxışlar dinlənmiş, AKİK-nin fəaliyyətini canlandırmaq üçün təkliflər irəli sürülmüş və onların həyata keçirilməsi qərara alınmışdır.

HÜQUQ TƏDRİS MƏRKƏZİNDƏ TƏLİMLƏR

ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) maliyyə dəstəyi ilə Xəzər Universiteti və Azərbaycan Hüquqşünaslar Konfederasiyasının birgə layihəsi olan, Humanitar və sosial elmlər fakültəsində yaradılmış Hüquq Tədris Mərkəzində (HTM) növbəti təlimlər keçirilmişdir. Tədris mərkəzinin fəaliyyəti, əsasən, cari dərs ilində hüquqşünas tələbələr üçün insan hüquqları üzrə təlim kurslarının keçirilməsi və vəkil olmaq istəyən gənc hüquqşünasları Vəkillər Kollegiyasına üzv olmaq üçün imtahanlara hazırladığından ibarətdir.

8 mart

Təlimlərdə Xəzər Universiteti, Bakı Dövlət Universiteti, Milli Aviasiya Akademiyası və Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının tələbələri iştirak etmişlər.

Fevralın 15-də "İnsan hüquqları kontekstində inanc azadlığı" mövzusunda təlimi Xəzər Universitetinin Şərq dilləri və din araşdırmaları departamentinin müdiri Elnurə Əzizova, fevralın 22-də "İnsan hüquqları və biznes" mövzusunda təlimi AHK layihəsinin rəhbəri Ramil İskəndərli, martın 8-də "Qadın hüquqları" mövzusunda təlimi "Təmiz Dünya" İctimai Birliyinin sədri Mehriban Zeynalova aparmışlar.

HAMLET İSAXANLI I MİLLİ VİKİPEDIYA FORUMUNDA

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı martın 10-da Bakıda Park Inn otelində keçirilmiş I Milli Vikipediya Forumunda iştirak etmiş, çıxışında azərbaycandilli vikipediyanın inkişafı ilə əlaqədar müxtəlif məsələlərə toxunmuşdur. O, həmçinin, çoxsaylı sualları cavablandırmışdır.

AZERSUN HOLDİNG İLƏ ƏMƏKDAŞLIQ

Xəzər Universitetinin İctimai əlaqələr və media üzrə direktoru Əlövsət Əmirbəyli, İnkişaf departamentinin müdiri Raziyə İsayeva və İnsan resursları departamentinin müdiri Ülker İsayeva martın 14-də Azersun Holding şirkətində işgüzar görüş keçirdilər. Azersun Holdingin İctimaiyyətlə əlaqələr və biznesin inkişafına dəstək departamentinin müdiri Afiq Səfərov və Azersun Akademiyasının Direktoru Cəlal Eynullayev Xəzər Universitetindən gələn qonaqları səmimi salamlayaraq, Azersun şirkəti haqqında geniş məlumat verdilər, Xəzər Universiteti haqqında xoş sözlər söyləyib, gələcəkdə də əlaqələrin genişləndirilməsinin vacibliyini vurğuladılar.

Səmimi keçən görüşdə qərara alındı ki, Azersun Şirkəti və Xəzər Universiteti arasında memorandum imzalsın, iş dünyası ilə əlaqələr genişləndirilsin.

BÜTÜN TÜRK DÜNYASININ MÜCAHİDİ

Fevralın 24-də Azərbaycanın və türk dünyasının böyük oğlu, mütəfəkkir Əli bəy Hüseyinzadənin anadan olmasının 150 ili tamam oldu

“Bizə fədai lazımdır! Türk hissiyyətli, islam etiqadlı, Avropa qiyafəli fədai!”

XX əsrin əvvəllərində “Füyuzat” jurnalında yer almış bu uzaqgörən çağırış tarixin müxtəlif dövrlərində hərbi, ideoloji təzyiqlərə məruz qalan xalqımız, eləcə də türk dünyası üçün bir nicat yolu, qurtuluş düsturu idi. Müasirlərinin “Qafqaz müsəlmanlarının atası”, “Türk xalqlarına kimliyini bildirən dahi”, “Bütün türk dünyasının mücahidi”, “Türkçülüynün babası (atası)” adlandırdıqları, aktuallığını bu gün də saxlayan yuxarıda qeyd olunan fikirlərin müəllifi Əli bəy Hüseyinzadə şərəfli ömrünü türk millətinin, o cümlədən Azərbaycan xalqının milli oyanış və özünüdərkinə, istiqlal mücadiləsinə, maarif və mədəniyyətinin yüksəlişinə, milli dövlətçiliyin formalaşdırılmasına həsr etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “Əli bəy Hüseyinzadənin 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında” 2014-cü il 21 yanvar tarixli Sərəncamında qeyd olunduğu kimi, türk xalqlarının mədəni inteqrasiyasının məfkurə kimi təşəkkül tapmasında mühüm rol oynayan, müasir cəmiyyət quruculuğunda demokratik prinsiplərin ənənəvi dəyərlər zəminində bərqərar olmasının vacibliyini irəli sürən və müstəqil dövlətçiliyin nəzəri əsaslarının işlənilib hazırlanmasında yaxından iştirak edən Əli bəy Hüseyinzadə zəngin fəlsəfi-publisistik, ədəbi-elmi irsi ilə Azərbaycan maarifçiliyi tarixinə qiymətli töhfələr

vermişdir.

Əli bəy Hüseyinzadə 1864-cü il fevralın 24-də Salıyan şəhərində anadan olmuş, uşaq yaşlarından babasının - Qafqazın şeyxülislamı Axund Əhmədin himayəsi altında böyümüşdür. Tiflis gimnaziyasında, Sankt-Peterburq Universitetinin fizika-riyaziyyat, İstanbul Universitetinin hərbi tibb fakültələrində təhsil almış, türk, fars, ərəb, alman və rus dillərini öyrənmişdir.

Gənc yaşlarından ictimai-siyasi proseslərə biganə qalmayan Əli bəy Hüseyinzadə Rusiya və Türkiyədə olarkən tələbə hərəkatına qoşulmuş, müxtəlif tədbirlərdə fəal iştirak etmişdir. O, 1897-1900-cü illərdə türk-yunan müharibəsində İtaliyada hərbi həkim kimi çalışmışdır. Üç ildən sonra İstanbula qayıtmış və təhsil aldığı universitetdə professor köməkçisi işləmiş, tibbə dair bir sıra əsərlər yazmışdır. Əlibəy Hüseyinzadə “İttihad və tərəqqi” firqəsinin əsasını qoyanlardan və ən fəal xadimlərindən biri olmuşdur.

1904-cü ildə Bakıya qayıdan Əli bəy Hüseyinzadə ictimai-siyasi işlə yanaşı, jurnalistlik fəaliyyətinə də başlamış, “Həyat” qəzetinin redaktorlarından biri, “Kaspi” qəzetinin müvəqqəti redaktoru, “Füyuzat” jurnalının isə redaktoru olmuşdur. Qeyd olunan mətbuat orqanlarında onun ictimai-siyasi hadisələrə, doğma xalqının tarixinə, mədəniyyətinə, dilinə, dininə, adət-ənənəsinə dair çoxsaylı məqalələri, həmçinin dünya ədəbiyyatından tərcümələri yer almışdır.

Əli bəy Hüseyinzadənin publisistikası ictimai-siyasi və mədəni mühitə yeni nəfəs gətirmiş, ümumxalq dünyagörüşünün məntiqi əsaslarını yeni prinsiplərlə zənginləşdirmişdir.

Onun Azərbaycan ictimai-mədəni həyatı və milli mətbuatımızın tarixindəki xidmətlərindən ən çox diqqətli cəlb edən söz və mətbuat azadlığı uğrunda mübarizədir. Əli bəy Hüseyinzadə bəzən azadlığı obrazlı təqdim etmiş, azad sözü “pəriyi-hürriyyət” adlandırmış, “Kuhi-Qaf və Simurq” məqaləsində azadlığı Qaf dağlarına zəncirlə bağlanmış Prometeyə bənzətmişdir.

Bakıda, eyni zamanda, pedaqoji fəaliyyətlə də məşğul olan Əli bəy Hüseyinzadə yenilikçi müəllim kimi 1908-ci ildə “Səadət” Xeyriyyə Cəmiyyətinin məktəbində müdir işləmişdir. O, millətin inkişafında, mədəni yüksəlişində maarifin rolunu yüksək qiymətləndirmişdir.

Gənc Türklər İnkilabından (1908) sonra Bakıda Əli bəy Hüseyinzadənin fəaliyyətinə süni əngəllər tö-

HƏQİQƏTİN BÖYÜYÜ

Fevralın 28-də Naxçıvan Dövlət Universitetində “Həqiqətin böyüyü: Əli bəy Hüseynzadə - 150” mövzusunda elmi konfrans keçirildi. Tarix-filologiya fakültəsinin təşkilatçılığı ilə keçirilən konfransı giriş sözü ilə universitetin rektoru, biologiya elmləri doktoru, professor Saleh Məhərrəmov açaraq, Əli bəy Hüseynzadənin türk xalqlarının mədəni inteqrasiyasının məfkurə kimi təşəkkül tapmasında, cəmiyyət quruculuğunda demokratik prinsiplərin bərqərar olmasında, Azərbaycan maarifçiliyi tarixinin fəlsəfi-publisistik, ədəbi-elmi əsərlərlə zənginləşməsindəki mühüm xidmətlərindən danışdı.

Filologiya elmləri doktoru Seyfəddin Eyvazov Əli bəy Hüseynzadənin həyat və yaradıcılığı barədə konfrans iştirakçılarına geniş məlumat verərək bildirdi ki, Azərbaycan ədəbiyyatında romantizm cərəyanının banisi olan Əli bəy Hüseynzadənin müstəqillik və türkçülük ideyalarının təbliği, yeni nəsillərin yüksək mənəvi dəyərlərlə tərbiyə olunmasında mühüm rol oynayan əsərlərinin tədqiqi böyük əhəmiyyətə malikdir.

Tarix-filologiya fakültəsinin dekanı, Naxçıvan MR əməkdar müəllimi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent İman Cəfərov “Füyuzat” jurnalında türk ədəbiyyatının təbliğ və tərənnümü” adlı məruzəsində Əli bəy Hüseynzadənin bu jurnal vasitəsilə türk mənəviyyatının, türk ədəbiyyatının tanıtılması və tanınması istiqamətində gördüyü işlərdən, İ.Şinasi, Ziya Paşa, Ə.Midhət, N.Kamal, Ə.Hamid, T.Fikrət, A.Cövdət, M.Ə.Rəsulzadə kimi müəlliflərin ədəbi irsinin təbliğindən bəhs etdi. Qeyd olundu ki, “Füyuzat” səhifələrində çap olunan türk şairlərinin əsərləri milli poeziyanın forma və məzmun etibarilə zənginləşməsində mühüm rol oynamışdır.

Konfransda Əli Bəy Hüseynzadənin həyat və fəaliyyətinə aid slaydlar nümayiş etdirildi.

*Gözəl Ağayeva,
AzərTAC*

*Mehrriban Sultan,
NDU-nun Mətbuat şöbəsinin müdiri*

rədilmiş və o, iki il sonra Türkiyəyə qayıdaraq qısa bir müddətdə İstanbul Universitetinin professoru olmuşdur.

O, Bakıya sonuncu dəfə 1926-cı ildə I Ümumittifaq Türkoloji qurultayda iştirak etmək üçün gəlmiş, məruzə adı ilə gətirdiyi “Qərbin iki dastanında türk” əsərinin nəşrinə nail olmuşdu.

Əli bəy Hüseynzadə siyasi, fəlsəfi, ədəbi-tənqidi və estetik görüşlərində milli amili və islahatı önə çəkmiş, milli ideologiyanın irəli sürülməsinin tərəfdarı olmuşdur. Bütün fəaliyyəti boyu “türkləşmək, islamlaşmaq, müasirləşmək” şüarını əsas hesab etmişdir. Təsədüfi deyildir ki, bu ideologiya Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin və onun varisi olan müstəqil Azərbaycan Respublikasının dövlət bayrağında üç rənglə (mavi, qırmızı, yaşıl) öz əksini tapmışdır.

Görkəmli ədib Azərbaycan dilinin və ədəbiyyatının inkişafı üçün yollar axtarmış, çox qiymətli fikir və təkliflər irəli sürmüşdür. O, türk xalqları üçün ümumi ədəbi dil yaradılmasının tərəfdarı olmuşdur. Vaxtilə reallaşmayan ideya bu gün də aktuallığını itirməmişdir. Onun elmi, ədəbi-bədii irsində Bakıda işlədiyi illərdə yazdığı və mütəxəssislər tərəfindən şah əsəri hesab edilən “Siyasəti-fürusət”, eləcə də “Füyuzat” məcmuəsi xüsusi yer tutur.

Əli bəy Hüseynzadə “Molla Nəsrəddin” jurnalının nəşrini mühüm ədəbi-ictimai hadisə hesab etmiş, demokratik görüşlü şair və yazıçılarımızın ədəbi fəaliyyətlərini yüksək qiymətləndirmişdir.

Əli bəy Hüseynzadə həm də rəssam kimi şöhrət qazanmış, boyakarlığın müxtəlif janrlarında işləmiş, mənzərə, məişət mövzularında əsərlər və portretlər yaratmışdır. Onun “Bibiheybət məscidi” tablosu, “Şeyxülislam” portreti, “Azərbaycan ailəsi” və digər əsərləri həyatiliyi və bədiiiliyi ilə diqqəti cəlb edir.

Böyük şəxsiyyət kimi xatirələrdə, yaddaşlarda yaşayan Əlibəy Hüseynzadə 1940-cı ildə İstanbulda vəfat etmişdir.

XX əsrin sonlarında Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə qovuşması Əli bəy Hüseynzadə fenomenini yenidən ictimai-siyasi fikir tariximizə qaytarmışdır. Onun əsərləri, eləcə də “Füyuzat” jurnalının tam dəsti latın əlifbasında nəşr edilmişdir. Əli bəy Hüseynzadənin ictimai-siyasi, ədəbi fəaliyyətinə dair xeyli araşdırmalar aparılmış, haqqında Rəfiq Zəkanın, Şamil Vəliyevin, Azər Turanın dəyərli monoqrafiyaları nəşr edilmiş, çoxsaylı elmi, elmi-kütləvi məqalələr çap olunmuşdur.

SADIQ MAARIF AŞIĞI

Müəllimlik - insanları mənəviyyatlı etmək sənətidir, deyirdi filosof Hegel. Bu sənətin daşdığı yüksək missiya həmin müddədən əslində aydın görünür. Yəni bunun üçün müəllim özü mənəviyyat örnəyi olmalıdır. Xoşbəxtlikdən məktəblərdə bu növ nümunələr hər zaman olub. Mən bu xatirəmdə Qarayazıda maarif məşəli yandıran Cəlil Məmmədov haqqında söhbət açacağam.

Bu il Cəlil müəllimin yüz illiyi tamam olur. Onu anmaqda səmimi niyyətim unudulmaz parlaq xatirəsinə dərin ehtiramımı bildirməkdir, yurddaş ziyalılarımızı onun yubileyini şərəfli keçirməyə sövq etməkdir.

Cəlil müəllim fəaliyyətinin ilk dövrlərindən Qarayazıda rəğbətlə tanınan ziyalı olub. Onun şöhrəti Qarayazı orta məktəbinin direktoru, xalq maarif şöbəsinin müdiri olanda daha geniş yayılıb. Vətən müharibəsinə səfərbər edilməsi həyatının yaradıcı axarını bir müddət dayandırıb.

Müharibədən sonra Azərbaycan, rus orta məktəblərində eyni maarifpərvərlik eşqilə müəllimliyini davam etdirib. Eyni zamanda, maarif şöbəsinin işlərinə könüllü yardımçı olub. Cəlil müəllimin zəngin təcrübəsi əsasında Həmid Musayev, Abdulla Mustafayev, Vəli Tomayev kimi maarif rəhbərləri yetişdilər.

Mən 1952-ci ildə Qardabani Azərbaycan orta məktəbinə direktor təyin ediləndən sonra Cəlil müəllimlə bərabər işlədim. Moskva Dövlət Universitetini həmin il bitirmişdim; təcrübəsiz idim, ancaq xoşbəxtlikdən xeyirxah müəllimlər mühitinə qoşuldum. Bu məktəbdə ənənəvi olaraq sağlam mənəvi ab-hava mövcud idi. Cəlil müəllimin bu kollektivdə çalışması əlverişli təsirini göstərirdi. Nəinki pedaqoji təcrübədə, ümumiyyətlə insani münasibətlərdə onun nüfuzu ibrətli idi.

Mən uzun çəkmədən həmkarlarımla, şagird kollektivi ilə dostlaşdım. Bəxtimdən müəllimlərin, şagirdlərin uğurları fərəhli, sevindirici axarla gəldi. 1952-53-cü il buraxılışında az saylı 11-ci sinif şagirdlərindən 4 nəfəri medal aldı. Bu sıradan: Yaqub Hüseynov (qızıl), Ziyəddin Sadıxov (qızıl), Nəriman Hüseynov (gümüş), Saleh Hacıyev (gümüş). Məktəbimizin bu böyük uğuru münasibətilə Cəlil müəllim məni, həmkarlarımızı alqışladı, sevincini bölüşdü.

Həmin medalçılar sonra həyatda öz mövqelərini necə seçdilər? Yaqub Hüseynov hərbi mühəndislik sahəsini seçdi, yüksək ixtisaslı mütəxəssis kimi fəaliyyətindən sonra təqaüdə çıxdı. Ziyəddin Sadıxov kimya elmləri doktoru alimlik dərəcəsi, professor adını aldı. Azərbaycan Dövlət Universitetində (indiki BDU) bir neçə illər ərzində kafedra müdiri vəzifəsində çalışdı.

Ancaq çox heyif, elmi, pedaqoji şöhrətinin artdığı bir dövrdə vəfat etdi (Ruhu şad olsun!). Nəriman Hüseynov Moskva Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirdi. Uzun illərdən bəridir Azərbaycanda məhkəmə sistemində fəaliyyət göstərir. Ali məhkəmənin respublikada, geniş ictimaiyyət arasında həqiqi sağlam etimad qazanmış üzvüdür.

Saleh Hacıyev Gəncədə Kənd Təsərrüfatı İnstitutunu bitirdi; bir müddət doğma kəndində Ağtəhlədə fəaliyyət göstərdi. Qabiliyyətli mütəxəssis, yaxşı insan kimi el hörməti qazandı. Ancaq təəssüflər olsun, ömrü başa çatdırmadan, bu dünyadan köçdü. (Ruhu şad olsun!).

1953-54-cü dər ilində kəndimiz Kosalıda orta məktəb direktoru işlədim. Bu dəyişilmənin çox qərribə bir tarixçəsini danışmaq istəyirəm. Bundan əvvəlki illərdə həmin məktəbdə direktor vəzifəsində Abdulla Mustafayev işləyirdi. İstedadlı riyaziyyatçı, ciddi müəllim, məktəb işlərini əla ilə təşkilatçı idi. Biz dost idik, aramızda hörmət, etibar var idi.

Bir dəfə yeni dər ilinə yaxın, söhbət əsnasında Cəlil müəllim dedi: gəl, yerimizi dəyişək. Sən Kosalıda rayon mərkəzinə gedirsən, mənə rayon mərkəzindən Kosalıda gəlirəm; evimizdə olsaq yaxşıdır, söylədi. Bununla bağlı vəzifə pilləsində irəliləyiş üçün niyyətlərini bildirdi.

Mən bu söhbət anlarında tərəddüdü bir vəziyyətdə idim. Bir tərəfdən, artıq doğmalaşdığım Qardabani Azərbaycan orta məktəbinin kollektivindən ayrılmağım çətin idi. Digər tərəfdən, doğulub yetişdiyim ata-baba kəndimizdə işləmək, evimizdə olmaq istəyi duyurdum...

Abdulla müəllimlə razılaşdım; sonrasını düşünmədən, heç bir əmr olmadan, özbaşımıza yerlərimizi dəyişdik. Ancaq sonra bu özbaşınalıqdan bir az başımız ağrıdı. Çox keçmədən məsələ nazirliyə çatdı, ciddi narazılıq doğurdu. Yoxlamalar başladı; mənim belə qərribə günahım üçün müəllimlərin maaşı iki ay gecikdirildi. Rayon rəhbərliyinin nazirliklə danışıqları həmin vəziyyəti normallaşdırandan sonra, yeni iş yerimdə rahat fəaliyyətə başladım.

Kosalı orta məktəbi ön mövqeyə malik olan təhsil ocaqlarından sayılırdı. Burda əksəriyyətlə təcrübəli, vəzifəsini layiqli ödəyən müəllimlər çalışırdı. Hətta mənə 1-ci sinifdə dər vermiş Məhəd Abbasov həmişəki ciddiliklə sənətini hələ də davam etdirirdi. Hamımız ona ağsaqqal kimi gerçəkdən dərin ehtiram edirdik. (Təmiz vicdanlı ağsaqqal şərəfi qazanmaq - böyük mənəvi nemətdir!).

Yaşlı nəslin uğurları, ünsiyyət mədəniyyəti gənc həmkarlar üçün örnək idi. Bu mühüm amilə diqqət etməyə xüsusi önəm verirdim. Əldə edilmiş müsbət təcrübədən faydalanmaq, onu təkmilləşdirmək -

irəliləyişin əsas şərtidir.

Mən kollektivdə mənəvi birliyə əsaslanmağı üstün fəaliyyət tərzini seçmişdim. Qarşılıqlı hörmət, inam - ümumi işimizin normal ritmlə getməsinə şərait yaradırdı. Mövcud sağlam ictimai rəy tənzimləyici rol oynayırdı; bunu nəzərə alırdım.

Asudə vaxtım olanda, Qardabani Azərbaycan orta məktəbinə gedib, dostlarımla görüşürdüm. Cəlil müəllimi daha çox evində, qonaqsevər mehriban ailəsində ziyarət edirdim. Onun qadını Dilarə xanım olduqca nəcib insan idi. O zaman rayonumuzun mərkəzi kitabxanasında müdir müavini işləyirdi. Qonaqların zəhmətini çəkərdi; həqiqi halal nemətli süfrə açardı. Mənim üçün diet-pəhriz yeməyi hazırlayardı (mədə xəstəliyi o vaxtdan mənə "izləyir"). Cəlil müəllim özünün hazırladığı sınaqmış təbii əlacı - "güləb" şərbətini içirərdi.

Cəlil müəllimin, eyni zamanda, həqiqətən ibrətli söhbətləri xüsusi məmnunluq bağışlayırdı. Qarayazı mahalında maarifin bu günündən, keçmişindən danışmaq - başlıca mövzusu idi. Buna təbii baxırdım: bu mahalda maarif çirayını yandıran şəxsiyyət idi.

Belə xatirələrin mərkəzində Qarayazı (sonralar Qardabani) Azərbaycan orta məktəbi dururdu. Bu məktəbin tərəqqiyə qovuşmaq yollarını canlı təsvir edirdi. (Yeri gəlmişkən, ölümündən bir az əvvəl bu gərəklə məlumatları qəzetdə nəşr etdirmişdi).

Cəlil müəllimlə söhbətimizdə aspiranturaya daxil olmaq istəyimi dedim. Bu fikrimi çox bəyəndi; mənə ürəkdən uğurlar dilədi. Onun səmimi xeyir-duasına görə dərin minnətdarlıq bildirdim.

1953-54-cü dərslər ilini yaxşı nəticələrlə tamamladım. Müəllimlər yay istirahətinə buraxıldılar, mən aspirantura məsələsi ilə bağlı Bakıya getməli oldum. O vaxt Azərbaycan EA-nın prezidenti müavini - dahi şairimiz Səməd Vurğunla görüşdüm. Səməd Vurğun bəzi maneələrə baxmayaraq, mənim sənədlərimin Moskvaya, Fəlsəfə İnstitutunun aspiranturasına göndərilməsinə göstəriş verdi. (Bu işin motivləri, gedişatı haqqında gözəl jurnalist Şəmistan Nəzirli yazıb).

Kiçik bir ricət: Moskvaya Nəriman Hüseynovla bərabər getməliydik. Ancaq vəziyyətlə bağlı mən əvvəlcə getdim, sonra o gəldi, qarşıladım. Nəriman sənədlərini Moskva Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsinə verdi; söhbət sığağından yaxşı çıxdı. (O dövrdə medalçılar müsahibə yolu ilə qəbul edilirdilər). Onu dünyanın qabaqcıl universitetinin tələbəsi olması münasibətilə böyük iftixarla, sevinclə təbrik etdim. Nəriman tələbəliyə uğurla başladı - tələbə yoldaşları arasında öndə gedənlərdən idi. Onun vəziyyəti ilə yaxından maraqlanırdım; bəzən çətinliyi olanda, onu həll etməyə çalışırdım.

Moskvada aspirantlıq illərində yaydan-yaya kəndimizə gələndə, Cəlil müəllimi ziyarət etmək zəruri adət idi:

Bakıda işlədiyim dövrdə isə bu adət yaxşı ənənə kimi davam etdi, zənginləşdi. Bir cəhətə ürəkdən sevinirdim: dostlarım - Məmməd Xiyalov, Məhərrəm Həsənov Cəlil müəllimin həqiqətən qayğısına

qalırdılar. Bu böyük təsərrüfat rəhbərləri müdrik müəllimimizin ailəsinin lazımı ehtiyaclarını təmin etməyi unutmurdular. Cəlil müəllim əslində bizim bu dostluğumuzun ruhu başlanğıcı, eyni zamanda birləşdirici bir mərkəzi idi.

Bizim uğurlarımızla, adımızla-sanımızla əsl mənada fəxr edirdi. Mənə əməkdar elm xadimi adı verildəndə qürur, sevinc dolu teleqramla təbrik etmişdi. Cavabımda minnətdarlıq bildirməklə birgə Qardabanidən mənə təbrik teleqramı göndərən dostlara təşəkkürümü çatdırmağı ondan xahiş etmişdim.

Cəlil müəllim elm adamlarına xüsusi olaraq hörmət edirdi. Rayonumuzdan yetişən alimlər haqqında məlumat əldə etməyə ciddi maraq göstərirdi. Bir dəfə Hamlet İsaخانlı ilə bağlı xoş xəbərlər eşitdiyini məmnunluqla ayrıca vurğuladı. Ancaq indiyə qədər hələ şəxsən tanış olmamışım dedim. (Onun bu əlavə ifadəsindən nəticə çıxarmaq lazım gəlirdi).

Növbəti dəfə Cəlil müəllimi Hamlet İsaخانlı ilə bərabər ziyarət etdik. Gələcəyə çox şad oldu; oğlu Siyavuş qoç kəsdi, gözəl qonaqlıq məclisi qurdu. Siyavuş Məhərrəmi gətirməyə getdi, ancaq Tiflisdən gəlməmişdi. (Şevərdnadzenin müşaviri idi). Evə çatan kimi, xəbər tutub, tələsik məclisə gəlmişdi. Cəlil müəllim birinci olmaqla, hamımızla çox səmimi görüşdü.

Məhərrəmin natiqliyi, geniş biliyi, mənalı sağlıqlar deməsi - həmişə heyrətli idi! Bu üstün intellektual keyfiyyətini məclisimizdə bir daha əyani təcəssüm etdirdi. O, ilk növbədə Cəlil müəllimin, onun bütün ocağının şərəfinə həqiqətən əla bir sağlıq dedi. Məclis əhli bir ahənglə onun səsinə səs verdi. Sonra mənimlə Hamlet müəllimin şəxsində elmin, alimlərimizin şərəfinə xoş sözlərlə ürəkdən badə qaldırdı. Hər ikimiz ona ünvanımıza söylədiyi bu xoş sözlər üçün dərin təşəkkürümüzü bildirdik. Cəlil müəllim isə öz növbəsində qonaqlarına müdrik ağsaqqal kimi xeyir-dua verdi...

Bakıya qayıdandan bir vaxt sonra televiziya Qardabaniyə çəkiliş qrupunun gəlməsinə mənə xəbər verib sevindirdilər. Mən Cəlil müəllimi ailəsi ilə birgə lentə almalarını böyük minnətdarlıqla xahiş etdim. Çəkiliş qrupu xeyirxahlıq edib, bu missiyanı yerinə yetirdi. Onunla öz ocağında maraqlı müsahibəni ekranda təqdim etdilər. Yəqin həmin lent Cəlil müəllimin arxivində saxlanılır; yubileyində göstərmək lazımdır.

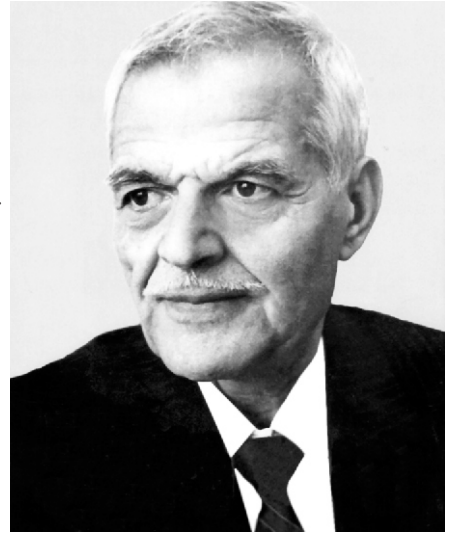
...Xatirəmin sonluğunda bir yazımda söylədiyim sözləri xatırlatmaq istəyirəm: "Ancaq bu qoca dünyada həyat zərurətdir, ölüm qaçılmaz". Cəlil müəllim şərəflə yaşadı, öləndə rayonumuzun ziyalı ictimaiyyəti onu həqiqətən ehtiramla son mənzilə yola saldı (Ruhu şad olsun!).

Camal Mustafayev,
fəlsəfə elmləri doktoru, professor
"Maarif" jurnal-qəzeti (Gürcüstan)
Oktyabr-noyabr 2013-cü il

*Çox hörmətli Hamlet müəllim!
Siz babam Camal Mustafayevin fəlsəfi dünyasından dərin, müdrik əsərlər yazmışınız. Həmin əsərlərdə, eyni zamanda, onun fəlsəfi ruhunu əslində yenidən yaşayıbsınız. Bir sözlə, babamın filosof taleyini Sizin qədər incəliklə dərk edən olmayıb.*

Mən uşaqlıqdan babamın fəlsəfi söhbətlərinə heyranlıqla qulaq asmışam. İllər boyu onun fəlsəfi fikir tərzinin incəliklərinə nüfuz etməyə çalışmışam. Hətta onun qədim yunan fəlsəfəsindən, Sokratdan daxilən yaşadığı əhvalatları bir sistem halında canlandırmağa

çalışmışam. Mənim öz yaradıcılığında babamın bu söhbətlərinin çox qüvvətli təsiri olub. Makedoniyalı İskəndər haqqında "Fateh" pyesimi onun söhbətlərinin təsiri ilə düşünüb, araşdırmalar əsasında yazmışam. Ancaq mən bunlarla məhdudlaşmaq istəməmişəm. Onun bir filosof kimi, insanlıq fəlsəfəsinin carçısı kimi portretini yaratmağa can atmışam. İllər boyu bu mövzunu zehnimdə, qəlbimdə bəsləmişəm. İndi ona həsr etdiyim şeirimi Sizin hökmünüzə göndərirəm. Mən bu şeiri babamın xəstə vaxtı, üzüntülü anlar keçirdiyim bir məqamda yazmışam.

Hörmətli Hamlet müəllim!

Vaxtınız olarsa, Sizə göndərdiyim bu şeiri incələyib, fikirlərinizi bildirərdiniz. Diqqətinizə görə səmimi təşəkkürümü bildirirəm. Sizə can sağlığı, böyük uğurlar arzulayıram!

"FİLOSOFLARIN GÖZLƏRİ" TABLOSU (Camal Mustafayevə həsr edirəm)

Rəssam, heyrətə sal bütün aləmi,
O dalğın gözləri əbədləşdir !
O gözlər müdriklik məbədi kimi
Sokratın bizimlə görüş yeridir.

"Filosof gözləri" tablosu yarat,
Orda fikirlərin görüm rəngini.
Açılsın gözlərim önündə qat-qat
Düşünən bir beyin xəritə kimi.

Qoy görüm baxanda mən o gözlərə
Qayğılar, gileylər silsiləsini,
Eşidim yalana, xainə, şərə
Filosof qəlbinin üsyan səsinə.

Rəssam, heyrətə sal bütün aləmi,
Çəkdiyən o gözlər dost olsun mənə,
Laməkan ruhumu pərvanə kimi
Çağırsın işıqlar səltənətinə!

O gözlər – el üçün yanan bir çıraq,
Yetimə - yesirə sığınacaqdı.
Gündüzlər fikirli, gecələr oyaq
O gözlər mənimçün pirdi, ocaqdı!

O gözlər Allaha hamıdan yaxın
Göy üzü Allahla görüş yerləri!
Baxın, o gözlərdən dünyaya baxın,
Sülhə dost olacaq döyüş yerləri!

Rəssam, qoy zamandan intiqam alsın
Heç vaxt qocalmayan alim gözləri!
Çəkdiyən gözlərdə əbədi qalsın
İnsan zəkasının parlaq səhəri!

*Orxan Camal
27 fevral 2014*

ELM MƏBƏDİNDƏN TƏƏSSÜRATLARIM

Paytaxtımız Bakının küçələrini gəzərkən, çox qədim və möhtəşəm binalara rast gəlirsən.

Bir-birindən gözəl olan bu binaların hər birinin özünəməxsus tarixi vardır. Metronun "Elmlər akademiyası" stansiyasından çıxıb Hüseyn Cavid prospekti ilə üzü aşağı gedərkən, qarşına bu möhtəşəm binalardan biri çıxır.

Bura Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) binasıdır. Binanın yanından dəfələrlə keçmişəm. Binanın əzəməti diqqətimi cəlb etsə də, içərisinə heç vaxt daxil olmamışdım. Lakin burada çalışan alimləri, elm xadimlərini tanıyırdım. Onlar tez-tez tələbəsi olduğum Xəzər Universitetinin Tarix və arxeologiya departamentində tələbələrə dərs keçmək və ya sadəcə qonaq kimi müəyyən bir mövzuda mühazirə söyləmək üçün dəvət olunurlar və onların gəlişi tələbələr tərəfindən maraqla qarşılır.

Əməkdaşı olduğum "Azərbaycan arxeologiyası" jurnalının "Bizim müsahibə" bölməsi üçün məşhur arxeoloq, tarix elmləri doktoru, professor İlyas Babayevdən müsahibə almaq tapşırığı alanda sevindim. Bu elm məbədi ilə yaxından tanış olmaq marağım daha da artdı. Böyük həvəs və maraqla AMEA-ya gəldim... Binaya daxil olanda onun möhtəşəmliyi məni valeh etdi.

Altıncı martəbəyə - Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutuna qalxdım. İlk olaraq institutun Orta əsrlər arxeologiyası şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Mübariz Xəlilovla rastlaşdım.

Mübariz müəllimlə qiyabi tanışlığım vardı, yazdığı kitablar mənə çox kömək olmuşdu. Mübariz müəllim mənə özünün "Albaniyanın xristian abidələri" kitabını bağışladı. Onunla sağollaşıb, İlyas müəllimin otağına yollandım.

Müsahibə almaq istəyimi ona öncədən bildirmişdim. Səmimi söhbət şəraitində keçən, maraqlı mülahizələr, dəyərli fikirlərlə dolu müsahibə uğurla başa çatdı.

ƏMƏKDAŞLARIMIZ "MICROSOFT İNNOVASIYA GÜNÜ"NDƏ

Xəzər Universiteti Kompüter elmləri departamentinin müdiri, fəlsəfə doktoru Leyla Muradxanlı və Satınalma departamentinin meneceri Aqşin Vəliyev martın 13-də "Microsoft Azerbaijan" şirkətinin JW Marriott Abşeron mehmanxanasında keçirilmiş "Microsoft İnnovasiya Günü" tədbirində iştirak etmişlər. "Microsoft İnnovasiya Günü" korporasiyanın "Cihazlar və Xidmətlər" strategiyasına həsr edilmiş və ən müasir texnoloji yeniliklər nümayiş olunmuşdur.

Tədbir çərçivəsində "Microsoft Azerbaijan"-ın nümayəndələri "bulud" xidmətlərinin fərdi həyatda və biznesdə istifadəsi, "Windows" əsaslı cihazlar, həm-

İlyas müəllim söhbət əsnasında onu da bildirdi ki, bu gün akademiya gənc alimlər çoxluq təşkil edirlər, onlar elmin müxtəlif sahələrində axtarışlar aparır, ciddi yaradıcılıqla məşğuldurlar. Bu, çox sevindirici haldır və mən istərdim ki, belə gənclərin sayı daha çox olsun. Onlar elmimizi irəliyə aparsınlar, tariximizi gələcək nəsillərə olduğu kimi çatdırsınlar.

Görüşümüzün sonunda mən İlyas müəllimə Xəzər Universitetində qonaq olduğu zaman tələbələrə çəkdirdiyi şəkilləri, Xəzər Universitetinin "Elm və sənət" məclisində iştirakı zamanı çəkilən şəkilləri verdim. Şəkillərə baxıb çox şad oldu və minnətdarlığımı bildirdi.

İlyas müəllimdən xoş ovqatla ayrıldım. Yol boyu yazacağım müsahibənin təəssüratı ilə yaşadım...

*Mərziyə Əlizadə,
Təhsil fakültəsinin IV kurs tələbəsi*

çinin, işgüzar və gündəlik istifadə üçün nəzərdə tutulmuş proqram barədə məlumat vermiş, cihazların vahid sistem kimi işləyə bilmə imkanlarını nümayiş etdirmişlər. Eyni zamanda, "Outlook.com", "One Drive", "Office Online" və "Office 365" kimi xidmətlər vasitəsilə şirkətlərin iş səmərəliliyini artırma imkanları barədə məlumat verilmişdir.

"Microsoft İnnovasiya Günü"nün ikinci hissəsində "Windows Azure" "bulud" platforması təqdim olunmuş və onun üstünlükləri barədə danışılmışdır. Tədbirdə, həmçinin, "Windows Azure" üzərində ehtiyat nüsxələmə funksiyası, virtual maşın yaradılması və s. nümayiş etdirilmişdir.

GÖRKƏMLİ RƏSSAMIN PARİSDƏ FƏRDİ SƏRGİSİ

Fevralın 27-də Parisdə Tahir Salahovun "Əsrlərin qovuşuğunda" adlı fərdi sərgisi açılmışdır

Fransa İncəsənət Akademiyası, Azərbaycanın Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, həmçinin ölkəmizin Fransadakı səfirliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən sərginin açılışında Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva iştirak etmişdir.

Açılış mərasimində çıxış edən Fransa İncəsənət Akademiyasının daimi katibi Arno Dotriv dünyada kifayət qədər tanınan Tahir Salahovun yaradıcılığına Fransada böyük marağın olduğunu və bu sərgidə nümayiş etdirilən əsrlərin tamaşaçılara yüksək zövq aşılayacağını bildirmişdir. O qeyd etmişdir ki, Fransa hər zaman Tahir Salahov yaradıcılığı ilə təmasdan böyük şərəf duyur və bu amil bugünkü sərginin də əsas qayəsini təşkil edir.

Azərbaycanın mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev Fransada bu sərginin açılmasını Azərbaycan mədəniyyəti üçün tarixi hadisə kimi dəyərləndirmişdir. "Fransa İncəsənət Akademiyasında ilk dəfədir ki, Azərbaycan rəssamının sərgisi açılır", - deyən nazir, görkəmli fırça ustası Tahir Salahovun yaradıcılığının bütün bəşəriyyətə məxsus olduğunu vurğulamışdır. Nazir demişdir ki, Parisdə sərgilənən bu əsrlər bir daha Tahir Salahov yaradıcılığının akademik səviyyəsindən xəbər verir.

Xalq Rəssamı Tahir Salahov onun fərdi sərgisinin təşkilində əməyi olan hər bir kəsə minnətdarlıq etmiş, Heydər Əliyev Fonduna və Fondun prezidenti Mehriban Əliyevaya bu təşəbbüsə verdiyi dəstəyə görə təşəkkürünü çatdırmışdır. Sərginin açılışını həyatının ən unudulmaz günlərindən birinə çevrildiyini deyən Tahir Salahov əsrlərinin Fransa İncəsənət Akademiyasında nümayiş etdirilməsindən şad olduğunu bildirmişdir.

BALERİNAMIZIN UĞURU

Opera və Balet Teatrının artisti Ayan Eyvazova Almaniyada keçirilən "TANZOLYMP" beynəlxalq müsabiqəsinin laureatı olub

19 yaşlı Ayan bu müsabiqədə Azərbaycanı təmsil edərək, klassik rəqs nominasiyası üzrə bürünc medal qazanıb.

Fevralın 17-21-də Berlində keçirilən müsabiqədə bir sıra ölkələrdən – ABŞ, Yaponiya, Rusiya, Belarus, İtaliya, İspaniya, Almaniya və s. ölkələrdən nümayəndələr iştirak edib. Müsabiqənin münisflər heyətində bir sıra dünya şöhrətli balet mütəxəssisləri, o cümlədən Rusiyadan V. Vasilyev, V. Malaxov, S. Filin və b. təmsil olunub.

A. Eyvazova 2012-ci ildə Bakı Xoreoqrafiya Məktəbini bitirib.

DÜNYANIN ƏN GÖZƏL MEMARLIQ ABİDƏLƏRİNDƏN BİRİ

SOCAR-ın Batumidəki yanacaqoldurma stansiyası dünyanın ən gözəl memarlıq abidələri siyahısına daxil edilmişdir

"SOCAR-Makdonalds"ın Batumi şəhərindəki yanacaqoldurma stansiyası orijinal və futurist dizaynı ilə diqqəti cəlb etmiş və beynəlxalq "ArchDaily" memarlıq şirkəti onu 2014-cü ilin ən gözəl memarlıq abidələri siyahısına daxil etmişdir.

Bu, SOCAR-ın dünyanın diqqətini cəlb edən ilk obyektidir. Tbilisi-Batumi mərkəzi avtomobil yolunda SOCAR-ın layihəsi əsasında istifadəyə verilmiş və müştərilərə hər cür xidmət göstərən obyekt də beynəlxalq səviyyədə populyarlıq qazanmışdır.

LƏNKƏRANDA DƏYƏRLİ KOLLEKSİYA

Lənkəran rayonunun Cil kənd sakini, 41 yaşlı Əli Əkbərovun qeyri-adi hobbisi var; hələ uşaqlıqdan musiqiyə, muğam ifaçılığı sənətinə maraqla göstərən Əli qrammofon vallarını toplamaqla məşğuldur

Bundan ötrü o, yaşadığı evin bir otağını vallara, kitablara ayırıb. “Uşaqlıqdan musiqiyə, incəsənətə həvəsim vardı. 1989-90-cı illərdə bu qrammofon vallarını yığmağa başladım. Azərbaycanın qeyri-adi mənəvi irsini toplamağa lap uşaqlıqdan həvəsim olub”.

Sevdiyi sənətkarların evlərini qapı-qapı gəzməklə bu zəngin musiqi xəzinəsini əldə edən Əli deyir ki, bəzən bir valı əldə etmək üçün bir sənətkarın evinə hətta 10 dəfə getməli olub və sonda istəyinə çatıb. Hətta bunun üçün bəzən cibindəki son qəpikdən keçərək, mağazadan pərəstiy etdiyi muğam ifaçısının valını aldığı deyir:

“Xoşbəxtəm ki, Şövkət Ələkbərova, Bəhram Mansurov, Gülağa Məmmədov, Fatma Mehrəliyeva, Tükəzban İsmayılova, Rübabə Muradova və onlarla digər görkəmli sənət xadimləri ilə görüşüb söhbətləşmək, onların canlı səsinə eşitmək qismətimə düşüb”. Onun sözlərinə görə, qrammofon valları müxtəlif illərə məxsusdur. Hər bir val sanki Azərbaycan tarixinin bir parçası, həmin dövrün bir sədasıdır. Azərbaycanın muğam dəsgahları, xalq mahnıları, təsniflər, bəstəkar mahnıları, operalar və dram teatrlarının tamaşalarından parçalar bu vallarda öz əksini tapır.

Hazırda kənd klubunda çalışan və eyni zamanda yerli məktəbdə musiqi fənnini tədris edən Əli Əkbərovun şəxsi arxivində Azərbaycanın 100-dən çox görkəmli muğam ifaçısının və müğənnisinin səsləri yazılmış 1000-ə yaxın qrammofon valı toplanıb. Görkəmli xanəndələr Cabbar Qaryağdıoğlunun, Məşədi Məhəmməd Fərzəliyevin, Keçəçi oğlu Məhəmmədin və digərlərinin 1904, 1905, 1912-ci illərdə Varşava, Rıqa, Vilyus kimi şəhərlərdə yazılmış valları bu gün onun şəxsi arxivində qorunur. Əlinin sözlərinə görə, onda elə nadir vallar var ki, onları respublikanın heç bir arxivində tapmaq mümkün deyil. Ömrünün çoxunu bu valların toplanmasına həsr edən 40 yaşlı kolleksiyaçı deyir ki, hər bir azərbaycanlı bu irsi qorumağa borcludur.

KEÇƏN İL AZƏRBAYCAN MUZEYLƏRİNDƏ 2 MİLYONDAN ARTIQA TAMAŞAÇI OLUB

Bu gün Azərbaycanda 35 milyon kitabxana fondu olan 3389 kütləvi kitabxana, 2747 klub müəssisəsi, 227 muzey, 28 peşəkar teatr və 347 mədəniyyət və istirahət parkı əhaliyə xidmət göstərir

2013-cü ildə muzeylərə gələnlərin sayı 2,1 milyon nəfər, teatrlara gələnlərin sayı 582 min nəfər olub. Teatrlarda repertuar müntəzəm olaraq təzələnir və tamaşalar Azərbaycan dili ilə yanaşı, rus və ləzgi dillərində də göstərilir.

Hazırda Azərbaycanda dövlət əhəmiyyətli tarix, mədəniyyət, memarlıq, bədii və etnoqrafiya qruplarının sayı 28-ə çatıb.

DAHİ ŞAİRİN İRSİNƏ AİD KATALOQ

İsgəndəriyyə Kitabxanası Nizami Gəncəvi irsindən ibarət kataloq hazırlayır

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədri, İsgəndəriyyə Kitabxanasının direktoru, Dünya Elektron Kitabxanasının icraçı direktoru İsmayıl Seragəldinin rəhbərliyi ilə İsgəndəriyyə Kitabxanası tərəfindən Şərqi mədəniyyətinin dahisi sayılan Nizami Gəncəvi irsindən ibarət kataloq ilkin hazırlıq mərhələsindədir.

Kataloqa “Xəmsə”nin əlyazmalarının dünya arxivlərində mövcud olan nüsxələrinin qeydiyyatı, Nizami Gəncəvi irsinə həsr olunmuş kitablar, araşdırmalar, məqalələr, analizlər daxildir.

Layihənin birinci mərhələsində Harvard, Kembric, Oksford, Konqres kitabxanaları, Fransa Milli Kitabxanası və İsgəndəriyyə Kitabxanasındakı arxivlərin kataloqlaşdırılması nəzərdə tutulmuşdur.

USTAD TARZƏN “QIZIL ÇƏNG”LƏ TƏLTİF EDİLMİŞDİR

Azərbaycanın Xalq artisti Ramiz Quliyev Tehranda keçirilmiş Beynəlxalq “Fəcr” musiqi festivalının yüksək mükafatına layiq görülmüşdür

Fevralın 13-dən 23-dək İranın paytaxtı Tehran şəhərində 29-cu Beynəlxalq “Fəcr” musiqi festivalı keçirilmişdir. Festivalda 16 ölkədən tanınmış ifaçılar və musiqi qrupları iştirak etmişlər. Məşhur “Volfert Brederode” kvarteti (Danimarka), “Anouar Brahem” (Tunis), “Aleksy Serqunin” (Rusiya), “Karin Laytner” və “Marqaret Babinsky” (Avstriya), “Anyə Lechner” (Almaniya), “Payez” (İraq) ansambları ilə yanaşı, festivalda Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti, Bakı Musiqi Akademiyasının professoru, beynəlxalq müsabiqələr laureatı, “Şöhrət” ordenli tarzən Ramiz Quliyev də çıxış etmişdir.

Tehranda məşhur konsert salonları olan Təlar Vəhdətdə, Niavaranda, Honar mədəniyyət mərkəzində keçirilən konsertlərdə R.Quliyevi Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Şirkətinin Əhsən Dadaşov adına “Xatirə” xalq çalğı alətləri ansamblı müşayiət etmişdir.

Festivalda R.Quliyevin, o cümlədən Azərbaycan

Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının solisti Fərid Əliyevin və istedadlı gənc xanəndə Əli Hacızadənin ifaları dinləyicilər tərəfindən maraqla qarşılanmışdır.

Təşkilatçıların qərarına əsasən professor Ramiz Quliyev Beynəlxalq “Fəcr” musiqi festivalının yüksək mükafatı olan “Qızıl çəng”lə təltif edilmişdir.

Konsertlərin dinləyiciləri arasında İranın vitse-prezidenti, mədəniyyət naziri, digər rəsmiləri, tanınmış mədəniyyət xadimləri də olmuşlar. Azərbaycan bəstəkarlarının əsərləri və klassik muğamlarımızı məharətlə ifa edən Ramiz Quliyevin hər ifası ayaqüstə alqışlanmışdır. İran kütləvi informasiya vasitələrinin festivalla bağlı yaydığı materiallarda Ramiz Quliyevin parlaq ifası xüsusi qeyd edilmiş, o, “Tarın atası” və “Böyük ustad” adlandırılmışdır.

Həmin məqalələrdə Azərbaycanın tar ifaçılıq sənətinin UNESCO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına salındığı oxucuların diqqətinə çatdırılmışdır.

Bundan başqa, festival çərçivəsində İranın Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən İran Dövlət Musiqi Muzeyində professor Ramiz Quliyevin yaradıcılığına həsr olunmuş sərgi təşkil olunmuşdur.

Xatırladaq ki, tarzən Ramiz Quliyev Beynəlxalq “Fəcr” Musiqi Festivalında artıq beşinci dəfədir Azərbaycanı uğurla təmsil edir.

MUZEYLƏRDƏ “MOLLA NƏSRƏDDİN” SÜJETLİ XALÇALAR QORUNUR

Azərbaycanın əksər muzeylərində Şuşada toxunmuş süjetli xalçalar mühafizə edilir; bu nümunələrin bir qismi “Molla Nəsrəddin” şerti adı ilə tanınan xalçalardır

Bu tipli xalçaların yaranmasını sənətsünaslıq üzrə fəlsəfi doktoru Xədicə Əsədova tədqiq edib. Onun sözlərinə görə, ötən əsrin əvvəlində nəşr olunan “Molla Nəsrəddin” jurnalı dövrün aktual milli-siyasi mövzularını məşhur lətifə qəhrəmanının satirik dili ilə oxuculara çatdırdığı kimi, bu adla toxunan xalçalarda da həmin ideyalar əksini tapıb. “Molla Nəsrəddin” adlı süjetli xalçanın bir nümunəsi də Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyində qorunur. Xovlu və yundan hazırlanan xalçanı toxuyan ustanın adı Humaydır. Xalça 1960-cı illərdə muzeyin eksponatları sırasına daxil edilib. Xalçadakı obraz Molla Nəsrəddinin simasını xatırladır. Bir az aralıda əsl kənd mənzərəsi canlanır.

Qarabağ xalçalarında süjetlər geniş yer tutur. Bu süjetləri əhatə edən haşiyə zolaqlarında şeirlərdən misralar da verilib. “Molla Nəsrəddin” xalçasının da haşiyə zolağında üç beyt verilib. İlk iki beytdə İrandakı “Məşrutə” inqilabından bəhs olunub. Sonuncu beytdə isə 1909-cu il tarixi verilib. Yazılar ərəb əlifbası ilə Azərbaycan dilində toxunub.

İNTERNETİN TUTUM SAHƏSİ GENİŞLƏNDİRİLƏCƏK

Bunu rəbitə və yüksək texnologiyalar naziri Əli Abbasov jurnalistlərə açıqlamasında söyləyib

Nazir qeyd edib ki, qarşıdakı 8 il ərzində internetin tutum sahəsinin 4 dəfə genişləndirilməsi nəzərdə tutulub: "Yaxın 3 il ərzində isə ölkənin regionlarında internetin sürəti 20 Mbit/saniyə, Bakıda və digər şəhərlərdə isə 100 Mbit/saniyəyə çatdırılacaq".

Nazir deyib ki, hazırda Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq olunmuş 417 xidmətin yarısı elektron formada əhaliyə təqdim olunur və 2020-ci ilə qədər bu, 100%-ə çatdırılacaq. Bundan başqa, 2020-ci ilə qədər Azərbaycanın elektron məhsullar ixrac edən ölkəyə çevrilməsi planlaşdırılır. Azərbaycanda Data mərkəzlərinin yaradılması və qonşu ölkələrə İKT xidmətlərinin göstərilməsi nəzərdə tutulur.

Ə.Abbasov həmçinin Azərbaycanda internetin olduqca əlçatan və sərbəst olduğunu vurğulayıb. O qeyd edib ki, ölkədə olan internet sərbəstliyi heç bir region ölkəsində yoxdur.

3D-PRINTERLƏR QİDANI ADI YEMƏKLƏR ŞƏKLİNDƏ “ÇAP EDƏ” BİLƏCƏK

“Intellectual Ventures Laboratory” şirkətinin nümayəndəsi Pablos Xolman yeni imkanlara malik 3D-printerlərin hazırlanması üzərində işləyir

Bu printer su ilə tozaoxşar inqrediyentləri qarışdırılaraq alınmış məhluldan ucluqlar vasitəsilə müxtəlif yeməkləri formalaşdıracaqdır.

“Computerworld” jurnalının məlumatına görə, lazımi tozlarla dolu olan kartriclə təchiz edilmiş qurğu qidamı adı yeməklər şəklində “çap edər”

biləcəkdir. Printer, həmçinin ən yüksək dəqiqliklə qidalanma kaloriliyini izləməyə, yeməkləri vitaminlərlə zənginləşdirməyə və hətta həkimin məsləhət bildiyi dərmanları əlavə etməyə imkan verəcəkdir.

DÜNYADA İLK QADIN PROQRAMÇI

Ada Avqust Bayron-Kinq dünyada ilk qadın proqramçı kimi tarixə düşmüşdür

Ada Avqust Bayron-Kinq kompyuter texnikası tarixinə adını ilk qadın proqramçı kimi yazdırmışdır. O, kompyuterin bir çox tətbiqi məsələlərin həlli üçün çoxfunksiyalı alət rolunu oynaya biləcəyini qabaqcadan proqnozlaşdırmışdır.

Tanınmış ingilis şairi Lord Bayronun qızı Ada Kinq 1842-ci ildə ixtiraçı Çarlz Bebbicin hazırladığı layihə əsasında hesablama maşınının təsvirini verməklə ilk proqramı yaratmış və bununla tarixə düşmüşdür. Məhz o, proqram təminatı tarixində ilk dəfə proqramlaşdırmanın əsas anlayışlarını təqdim etmişdir. Bundan başqa, hesablama texnikasından praktiki istifadənin mümkün istiqamətlərini—musiqi əsərlərinin yazılması, mürəkkəb qrafiki obyektlərin qurulması və hətta kompyuter oyunlarını proqnozlaşdırmışdır.

1976-cı ildə ABŞ-ın Müdafiə Nazirliyi Amerika Silahlı Qüvvələrinin vahid proqramlaşdırma dilinin adını rəsmi olaraq təsdiq etmişdir. Planetin ilk qadın proqramçısının şərəfinə proqramlaşdırma dili “ADA” adlandırılmışdır.

Ada Bayron 1852-ci il noyabrın 27-də Londonda dünyasını dəyişmişdir.

MOSKVADA AZƏRBAYCANLI RƏSSAMIN SƏRGİSİ AÇILMIŞDIR

Fevralın 19-da Moskvadakı Rusiya Dövlət Kitabxanasında (RDK) Rusiya Federasiyasının Əməkdar Rəssamı, Beynəlxalq Rəssamlar Federasiyasının və Rusiya Kinematografçılar İttifaqının üzvü Əsgər Məmmədovun "Məhəbbətin sirri" adlı fərdi sərgisi açılmışdır

RDK-nın baş direktorunun müavini Lyudmila Tixonova sərginin açılışında çıxış edərək bildirmişdir ki, Azərbaycan rəssamının sərgisi həm də Rusiya ilə Azərbaycan arasında mədəni əlaqələrin inkişafı istiqamətində daha bir addımdır. O demişdir: "Əsgər Məmmədov tükənməz yaradıcılığı ilə iki xalq arasında dostluq əlaqələrini möhkəmləndirir və mədəniyyətlərimizin qarşılıqlı surətdə zənginləşməsinə öz töhfəsini verir".

Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin təmsilçisi, "Baku" jurnalının baş redaktorunun müavini Tamilla Əhmədova qeyd etmişdir ki, Əsgər Məmmədovun əsərləri iki dəfə - birinci dəfə 1992-ci ildə Qarabağ müharibəsi zamanı, ikinci dəfə isə Moskva ətrafındakı İzmaylovoda qalereya binalarının yanması nəticəsində məhv olmuşdur. Lakin rəssam özündə qüvvə taparaq yaradıcılığını davam etdirmiş və bu gün onun 70-dən çox əsəri sərgidə nümayiş olunur.

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin icraçı direktoru İlqar Hacıyev bildirmişdir ki, Əsgər Məmmədov

dov taleyin bütün keşməkeşlərinə baxmayaraq, gələcəyə inamını itirməmişdir. O demişdir: "Əsgər Məmmədov əslən Qarabağdandır. Rəssam öz dərin fəlsəfi əsərləri ilə bir daha bizə deyir ki, Qarabağ əzəli Azərbaycan torpağıdır və indi düşmən tapdağı altında olsa da, əsl sahiblərini qaytaracaqdır. Biz şübhə etmirik ki, Əsgər Məmmədov doğma diyarı Qarabağda hələ çox əsərlər yaradacaqdır".

Sərgidə rəssamın Azərbaycan və Rusiya təbiətini

vəsf edən 70-dən çox əsəri, o cümlədən peyzaj, natürmort, portret, qrafika janrında əsərləri nümayiş etdirilir. Sərgidə Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın portreti, "Müqəddəs torpaq", "Yanmış zaman" və digər əsərlər xüsusi maraq doğurmuşdur.

Qeyd edək ki, Əsgər Məmmədov doğulduğu Qarabağ torpağında yaradıcılığa başlamış və orada qalereya yaratmışdı. 1992-ci ildə erməni bombardmanı zamanı qalereya yanmış və rəssamın əsərləri məhv olmuşdu. Daha sonralar rəssam yaradıcılığını Moskvada davam etdirmiş və Moskva ətrafındakı İzmaylovo şəhərində əsərlərini sərgiləmişdir. Lakin tale rəssama ikinci dəfə zərbə vurmuşdur. 2005-ci ildə qalereya binasının yanması nəticəsində Əsgər Məmmədovun 150-dən çox əsəri məhv olmuşdur.

*Fəridə Abdullayeva,
AzərTAc-ın xüsusi müxbiri
Moskva*

DOĞMA TORPAĞA LAYİQ OĞUL

Bu sözləri cəsarətlə Finlandiyadan olan həmvətənimiz, konservatoriyada skripka sinfi üzrə professor Cahangir Ələkbərova şamil etmək olar

İstedadlı musiqiçi AzərTAc-ın müxbirinə müsahibəsində demişdir ki, Suomi ölkəsində fəxri adlar almasına, medallarla təltif olunmasına baxmayaraq, Azərbaycan musiqisini və mədəniyyətini finlər arasında təbliğ etməyi özünün başlıca nailiyyəti sayır.

Cahangir Ələkbərov Finlandiyanın Kokkolo şəhərinin fəxri vətəndaşıdır. O, musiqi mədəniyyətinin inkişafına töhfəsinə görə 2003-cü ildə 60 yaşı tamam olan gün Kokkolo şəhəri medalı ilə təltif olunmuşdur. Elə həmin il fin maarifçisi Anti Çudenius adına fəxri medala layiq görülmüşdür.

İstedadlı musiqiçi 1986-cı ildə sovet rəhbərliyinin təşəbbüsü ilə Finlandiyada, Botni körfəzi sahillərində yerləşən Kokkolo şəhəri Konservatoriyasında skripka sinfi üzrə müəllimlik fəaliyyətinə başlamışdır və bu gün də orada çalışır.

Cahangir Ələkbərovun həyat yoldaşı Natella xanım məşhur bəstəkar, Azərbaycanın Xalq Artisti Rauf Hacıyevin qızıdır. Qızı Günay isə Kokkoloda konservatoriya təhsili almış istedadlı müğənni, habelə Qalina Vişnevskya Opera Mərkəzinin yetirməsidir (metso-soprano). Qeyd edək ki, Günay Ələkbərova 2011-ci ildə “Eurovision” mahnı müsabiqəsinin Azərbaycan üzrə milli seçim yarışlarında iştirak etmişdir.

2014-cü ilin yanvarında Kokkolo Konservatoriyasının 30 illik yubileyi şənliklərində C.Ələkbərov uzunmüddətli fəaliyyətinə və musiqi pedaqogikasına töhfəsinə görə qızıl nişan ilə təltif edilmişdir.

C.Ələkbərov vurğulayır ki, tələbələrinin tədris proqramına Azərbaycanın Qara Qarayev, Fikrət Əmirov, Rauf Hacıyev kimi böyük bəstəkarlarının əsərləri daxildir. O demişdir: “Mən Finlandiya konservatoriyasında işə başlayan ilk azərbaycanlıyam. Tələbələrə Azərbaycan mədəniyyətinə səmimi maraq göstərir, ölkəmizdə baş verən bütün hadisələrdən xəbərdardırlar”. C.Ələkbərovun tələbələrinin çoxu təhsillərini Sibelius adına Helsinki Musiqi Akademiyasında davam etdirir. Qeyd edək ki, bu təhsil ocağına daxil olmaq asan məsələ deyildir.

İstedadlı musiqiçi 20 ildən çoxdur Kokkolo Skripkaçılar Ansamblına rəhbərlik edir. Ansamblın repertuarında Azərbaycan bəstəkarlarının əsərləri də yer almışdır.

C.Ələkbərov hesab edir ki, incəsənət adamlarının gördüyü işlər sayəsində digər xalqların tarixi və mədəni hadisələri canlanır. Məsələn, finlandiyalı tamaşaçı, dinləyici Azərbaycan incəsənəti və musiqisi ilə tanış olur. Professor demişdir: “Finlandiyalı dostlarım zəngin mədəniyyətimizə, ənənələrimizə və mət-

bəximizə heyrandırlar. “Eurovision-2012” mahnı müsabiqəsinin yüksək səviyyədə keçirilməsi onları valeh etmişdir”.

Finlandiyada yaradılmış “Dostluq” Cəmiyyətinin də təsisçisi olan C.Ələkbərov 2001-ci ilin noyabrında Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayında iştirak etmişdir. O demişdir: “Bu qurultayda Azərbaycanın xaricdə yaşayan və ölkəmizin adını şöhrətləndirən görkəmli incəsənət və mədəniyyət xadimləri ilə tanış oldum”. C.Ələkbərov ulu öndər Heydər Əliyevlə görüşünü xatırlayaraq demişdir ki, o, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi və birliyi üçün böyük səylər göstərmişdir.

Həmvətənimiz uzaq 1969-1986-cı illərdə Azərbaycan televiziyasında musiqi verilişlərinin böyük reaktoru işləmişdir. C.Ələkbərovun sayəsində musiqi əsərlərinin “Qızıl Fond”u yaradılmışdır: “Mən işimi itirməyi gözə alaraq, məhv edilmək üçün nəzərdə tutulmuş arxiv kinolentlərini qoruyub saxladım”. Sonralar Azərbaycan telekanalında çıxan “Nostalgiya” verilişinin buraxılışı bu mövzuya həsr olunmuşdu.

Fevral ayında Cahangir Ələkbərovun 71 yaşı tamam olur. Həmvətənimiz demişdir: “Mən hələ gəncəm, həyat eşqim tükənməyib. Azərbaycan musiqisini və mədəniyyətini finlər arasında təbliğ etməyimi ən başlıca nailiyyətim sayıram. Bundan sonra da Azərbaycanımızı şöhrətləndirməyə hazırım”. Bizə isə Cahangir müəllimə uzun ömür və yaradıcılıq uğurları arzulamaq qalır.

*Nigar Cəfərli,
AzərTAc-ın xüsusi müxbiri
Helsinki
18.02.2014*

ALİMLƏR KOSMOSDAN ENERJİ ALMAĞI TƏKLİF ETMİŞLƏR

Harvard Universitetinin fizikləri elektrik enerjisini Yer kürəsinin istiliyini kosmosa infraqırmızı şüalandırma ilə əldə etmək təklifini irəli sürmüşlər

“Proceedings of the National Academy of Sciences” başlıqlı məqalədə alimlər bu üsulla əldə olunacaq enerjinin həcmi hesablayaraq onu toplaya biləcək iki növ qurğu təklif etmişlər.

Fiziklərin təklif etdikləri intuitivliyin əksi olan üsul termodinamika qanunlarına ziddiyyət təşkil etmir. Enerji qanuna uyğun olaraq Yerdə isidilmiş cisim və soyuq kosmos arasında olan temperatur fərqi sayəsində toplanır. Məqalədə bu enerjini toplamaq üçün iki yanaşma təsvir edilmişdir.

Birinci üsul iki hissəsi müxtəlif temperatura malik qurğunun yaradılmasına əsaslanır. Temperatur

fərqi ilə elektrik enerjisini əldə etmək bir o qədər də çətinlik törətmir. Bunun üçün hamıya məlum termoelektrik generatorlar mövcuddur.

Alimlərin əsas ideyası qurğunun soyuq hissəsinin temperaturunu kosmosa infraqırmızı şüalandırma ilə azaltmaqdan ibarətdir. Fiziklərin hesablamalarına görə, bu üsulla bir kvadratmetr sahə üçün bir neçə vatt enerji əldə etmək mümkündür.

İkinci üsul istilik səsini diod elektrik zəncirində və müqavimətində istifadəsinə əsaslanır. Diodun temperaturu (onun içindən cərəyan yalnız bir tərəfə hərəkət edir) müqavimət temperaturdan yüksək olduqda, zəncirdə gərginliyin yaranmasına səbəb olur. Bu gərginlikdən istifadə etmək üçün müqavimət kosmosa infraqırmızı dalğaları şüalandıran effektiv antena rolunda çıxış etməlidir.

Alimlər bu prinsiplər əsasında yaradılan generatorları paneldə yığılmış çoxsaylı mikroskopik diod-rezistor zəncirləri kimi qəbul edirlər.

Enerjinin hasil edilməsi üçün hər iki üsulu alimlər günəş batareyaları ilə kombinasiyada istifadə etməyi təklif edirlər. Mütəxəssislərin sözlərinə görə, bu, panellərin gecə əks-rejimə - şüalandırıcı rejimə keçməsi səbəbindən onların səmərəliliyini artırıcaqdır.

“MIZRAK-U”NUN UĞURLU SINAĞI

Türkiyə tank əleyhinə idarə olunan yeni uzaq mənzilli raketini “MIZRAK-U”nu çox uğurla sınaqdan çıxarıb

Bu barədə silah satın alınması üzrə milli idarədən bildirişlər.

Raketin buraxılışı “Cobra AH-1S” helikopterindən gerçəkləşdirilib. Raket 3,5 kilometr uzaqlıqda hədəfi vurub. İdarə təmsilçilərinin sözlərinə görə, “MIZRAK-U” raketləri “Tusas Turkish Aerospace Industries” şirkəti və “AgustaWestland” İtaliya-Britaniya birgə müəssisəsi tərəfindən istehsal edilən T-129 helikopterlərində istifadə ediləcək.

Raketin maksimum uçuş uzaqlığı 8 km-dir və onun seriya ilə buraxılışına 2015-ci ildə başlanacaq. Raketə istiliyə həssas özünüidarə başlığı taxılıb. Ona lazer özünü idarə etmə başlığı da taxıla bilər.

Həmçinin orta mənzilli “MIZRAK-O” raketini də işlənilib. Onun xüsusiyyətləri eynidir, uçuş uzaqlığı isə 4 km-dir.

8K FORMATINDA VİDEOMATERIALIN ÖTÜRÜLMƏSİ

Yaponiyanın NHK yayım şirkəti telesiqnalların verilməsi üçün istifadə olunan adi UHF-dalğalar vasitəsilə Super Hi-Vision 8K formatında videoməlumatların uzaq məsafəyə ötürülməsini sınaqdan keçirmişdir

Sınaq uğurla başa çatsa da, bu texnologiyanın inkişafı və tətbiqi üçün hələ uzun müddət tələb olunur. Şirkət 8K formatında tam yayıma 2020-ci ildə - Tokio Yay Olimpiya Oyunları vaxtı keçməyi planlaşdırır. Hələlik isə NHK-nın "Science & Technology Research Laboratories" bölməsindən bildirmişlər ki, sınaq siqnalları şirkətin Yaponiyanın Kumamoto prefekturasının cənubunda yerləşən mənzil-qərargahından 27 kilometr məsafədə olan stansiyaya ötürülmüşdür.

Hazırda belə sınaq dünyanın heç bir yerində aparılmadığı üçün NHK-da bunu milli teleyayımında irəliyə doğru böyük addım kimi yüksək qiymətləndirirlər.

Qeyd edək ki, 2012-ci ildə şirkət 8K siqnalını 4,2 kilometr məsafəyə ötürmüşdü.

NHK-dan bildirildiyinə görə, ultrayüksək dəqiqliyə malik 8K siqnalı video xüsusi avadanlığın köməyi ilə qeydə alınır. Bu format 7680x4320 piksel ölçüdə qeydə almağa imkan yaradır və bu fotoda 32 meqapikselə bərabərdir. Həmin format FullHD ilə müqayisədə 16 dəfə daha artıq keyfiyyətlidir. Bundan əlavə, 8K kinoteatrlarda multikanal (22,2 kanal) audiosistemin yaradılmasını nəzərdə tutur.

Bu formatda görüntünün göstərilməsinə gəlincə isə, hazırda dünyada onu nümayiş etdirə biləcək televizor yoxdur. Televiziya sənayesinin istehsal etdiyi ən yüksək format 4K-dır ki, bunu da əldə etmək hər alıcının imkanı daxilində deyildir.

MÜSƏLMANLAR ÜÇÜN TELESKOP HAZIRLANMIŞDIR

Səudiyyə Ərəbistanı və Böyük Britaniyanın fiziklər qrupu yeni Ayın çıxması vaxtını müəyyənləşdirmək üçün radioteleskop hazırlamışlar

Alimlərin sözlərinə görə, radioteleskop müxtəlif müsəlman ölkələrinin təqvimlərini pis hava şəraitində sinxronlaşdırmağa imkan verəcəkdir. Qurğu haqqında məlumatlar "Monthly Notices of the Royal Astronomical Society" jurnalında dərc edilmişdir.

Diametri 3,7 metr təşkil edən teleskop 1-100 QHs diapazonunda işləyir. Bununla yanaşı, aparılan sınaqlardan məlum olmuşdur ki, 10 QHs ən optimal diapazondur. Bu diapazonda atmosferin korlanması şəraitində maksimal kontrastlığa nail olunur.

Sınaqlar göstərir ki, teleskop Günəşdən bucaq məsafəsi iki dərəcəni ötməyən Ayı müşahidə etməyə imkan verir.

İslam təqvimində ayın ilk günü Ayın çıxması günü hesab edilir. Ayın ilk günü onun hilal formasında olması ilə başlayır. Təqvimin əsaslandığı Ayın günlərini astronomik proqramlar vasitəsilə dəqiqliklə hesablamaq mümkündür.

Teleskop yaradıcıları güman edirlər ki, qurğu Ayı bilavasitə görməkdə çətinlik yarananda yardımçı olacaqdır.

GOOGLE GLASS EYNƏYİ

Ekspertlər Google Glassda ən faydalı funksiya kimi internetə çıxış, foto və videoçəkiliş, eləcə də əllərdən istifadə olunmadan telefon ünsiyyəti (həmçinin telekonfrans rejimində) kimi funksiyaları hesab edirlər

Şirkət nümayəndələrinin fikrincə, bunların hamısı müəyyən məhsul istehsalı, avadanlığın texniki təmiri və ya tibbi müalicə ilə məşğul olan insanlara lazım olacaq. ICTnews-a bildirir ki, Alabama Universitetinin cərrahlar qrupu ilk dəfə

cərrahiyyə əməliyyatını VIPAAR virtual reallıq texnologiyası və Google Glass eynəyindən istifadə etməklə həyata keçirib. Bu iki texnologiyanın bir araya gəlməsi praktik televiziya tibbinin inkişafında mühüm addım olub.

BEYNƏLXALQ ANA DİLİ GÜNÜ MÜNASİBƏTİLƏ MÜRACİƏT

UNESCO-nun baş direktoru İrina Bokova 21 fevral - Beynəlxalq Ana Dili Günü münasibətilə dünya ictimaiyyətinə müraciət etmişdir

AzərTAC xəbər verir ki, müraciətdə artıq 14 ildir UNESCO və onun həmkarlarının Beynəlxalq Ana Dili Günü qeyd etdiyi diqqətə çatdırılır. Bildirilir ki, bu münasibətlə UNESCO tərəfindən linqvistik müxtəlifliyin və çoxdilliliyin əhəmiyyətini işıqlandırmaq üçün dünyanın bir çox yerlərində tədbirlər, konfranslar, konseptlər və seminarlar təşkil olunur.

Müraciətdə daha sonra deyilir: “Ana dillərin qorunması və təbliği qlobal vətəndaşlıq və həqiqi qarşılıqlı anlaşma üçün əsasdır. Bir dildən daha artıq dillərdə anlamaq və danışmaq dünyamızdakı qarşılıqlı mədəni əlaqələrin zənginliyinin daha çox dərk edilməsinə gətirib çıxarır. Yerli dilləri bilmək daha çox insanların səslərinin eşidilməsinə və onların öz ortaqlarında fəal iştirak etmələrinə şərait yaradır. Bu səbəbdən də UNESCO bəşəriyyət tərəfindən danışılan 7000 dilin harmoniyalı mövcudluğuna şərait yaratmaq üçün hər cür səy göstərir.

Bu il biz dillərin biliyə, onun ötürülməsinə və plüralizminə necə yol açdığını göstərmək üçün “Qlobal

vətəndaşlıq üçün yerli dillər: diqqətin elmə yönəldilməsi” mövzusunda xüsusi önəm veririk. Kütləvi təfəkkürün əksinə olaraq, yerli dillər riyaziyyatda, fizikada, texnologiyada və digər sahələrdə daha yeni elmi biliklərin ötürülməsi üçün mükəmməl vasitədir. Bu dillərin tanınması, həmçinin bizim ümumi bilik bazamızı zənginləşdirmək üçün çox tez-tez gözdən qaçan ənənəvi elmi biliyə açılan qapı deməkdir.

Yerli dillər elm sahəsində dünyamızın hər yerində danışılan dillərin böyük əksəriyyətini təşkil edir. Onlar həm də təhlükəyə məruzdurlar. Dillərin təcrid edilməsi həmin dildə danışan insanların əsas insan hüquqlarından tutmuş elmi biliklərə qədər bir çox hüquqlardan məhrum edilməsi deməkdir.

Bu baxımdan “qlobal kənddə” insanların yaxınlaşması mədəniyyətlərarası anlaşma və dialoq istiqamətində aparılan işləri daha da əhəmiyyətli edir. Bu günün dünyasında həm yerli, həm də qlobal səviyyələrdə kommunikasiya qurmaq üçün norma – bir yerli dil, daha geniş miqyasda bir kommunikasiya dili və bir beynəlxalq dil də daxil olmaqla ən azı üç dil bilməkdən ibarətdir. Bu linqvistik və mədəni müxtəliflik gələcəkdə yaradıcılıq, innovasiya və qaynayıb-qarışmaq üçün ən yaxşı şansımız ola bilər. Biz bunu boş yerə xərcləyə bilmərik”.

UNESCO-nun baş direktoru İrina Bokova müraciətini bu sözlərlə bitirir: “Beynəlxalq Ana Dili Günü on ildən çoxdur ki, daha geniş mənada fikirlərin formalaşmasında, bütün cəmiyyətin həyatına və problemlərinin həllinə bizim töhfə vermək imkanımızın olduğu qlobal vətəndaşlığın qurulmasında dillərin oynadığı bir çox rolları işıqlandırmağa şərait yaradır. Mən bütün UNESCO-yə üzv dövlətləri, 2014-cü ildə bu günlə bağlı vətəndaş cəmiyyətində fəal olan Beynəlxalq La Francophonie Təşkilatını, maarifçiləri, mədəni assosiasiyaları və medianı sülh və davamlı inkişaf üçün bu linqvistik müxtəliflik vədini daha çox yerinə yetirməyə çağırıram”.

CƏNUBİ AZƏRBAYCANDA ANA DİLİ GÜNÜ ƏRƏFƏSİNDƏ HƏBSLƏR

Vefralın 20-də İranın təhlükəsizlik məmurları Şərqi Azərbaycan vilayətinin Əhər şəhərində Dünya Ana Dili Günü münasibəti ilə keçirilən mərasimə toplaşan 100 nəfərə yaxın güneyli fəali nəzarət altına alıb

Bu barədə Türkiyə mediası, o cümlədən Cihan xəbər agentliyi və Zaman qəzeti geniş məlumat yayıb.

Oyan News Abbas Lisani, Ruzbeh Sədəti, Saleh Molla Abbasi, İbrahim Savalan və digər fəalları tutulanlar arasında olduğunu qeyd edib.

"Amerikanın səsi"nin əldə etdiyi məlumat

görə, tutulanlar Əhər şəhərinin 11 və 12 nömrəli polis mərkəzlərinə aparılıb. Məmurlar fəalları həbs etdikləri zaman onlara aşırı zor tətbiq ediblər.

Cihan xəbər agentliyinə müsahibədə Türkiyədə yaşayan güneyli siyasi ekspert bu həbsləri ana dilində təhsil haqqı ilə bağlı vədlər verən Həsən Ruhani hökumətinin qeyri-səmimiyyəti kimi qiymətləndirib.

39 YAŞLI DEMOKRAT İTALİYANIN BAŞ NAZİRİ OLDU

İtaliya Demokrat Partiyasının sədri Matteo Renzi rəsmi olaraq baş nazir vəzifəsinin icrasına başlayıb

Renzi ölkə tarixində ən gənc hökumət başçısıdır. O, bu postda Enriko Lettanı əvəzləyib. İtaliya prezidenti Rentsi tərəfindən təqdim olunan hökuməti təsdiqləyib.

Partiya daxilində müxalifətə liderlik edib, baş nazir Enriko Lettanı partiya sədrliyindən devirən Matteo Renzi hazırda Avropanın da ən gənc baş naziridir.

2009- cu ildə bələdiyyə başçısı seçildiyi Florensiyada velosipedlə gəzən Renzi baş nazir olandan sonra da hələ ki, bu nəqliyyat növündən istifadə etməkdədir. O, məcbur olmasa, qalstuk da taxmır.

10 MİLYON RUBL SƏRMAYƏ QOY, RUSİYA VƏTƏNDAŞI OL!

Rusiya İqtisadiyyat Nazirliyi və Federal Miqrasiya Xidməti əcnəbilərə Rusiya vətəndaşlığı verilməsi ilə bağlı yeni qanun layihəsi hazırlayıb

Layihədə Rusiya iqtisadiyyatına 10 mln. rubl (287,4 min dollar) sərmayə qoyan əcnəbilərə ölkə vətəndaşlığı verilməsi nəzərdə tutulur. Bundan başqa, Rusiyanın kollec və ali təhsil məktəblərini bitirən, Rusiyada ən azı 3 il işləyən əcnəbi tələbələrə

də vətəndaşlıq veriləcək. "Rusiya Federasiyasının vətəndaşlığı haqqında" qanununun 14-cü maddəsinə düzəlişlər artıq hökumətin müzakirəsindən keçib və yaxın vaxtlarda Dövlət Dumasının müzakirəsinə çıxarılacaq.

DÜNYA ÖLKƏLƏRİNİN HƏRBİ XƏRCLƏRİ NƏ QƏDƏRDİR?

"IHS Jane's Annual Defence Budgets Review" dünya ölkələrinin hərbi xərclərə görə reyting cədvəlini hazırlayıb

2013-cü il üçün hərbi xərclərə ayrılan vəsaitə görə dünya ölkələrinin reyting cədvəlində ilk yeri ABŞ tutur.

Birləşmiş Ştatların hərbi büdcəsi 585,4 mlrd. dollar olub. İkinci yerdə 139,2 mlrd. dollarla Çin, üçüncü yerdə 68,8 mlrd. dollarla Rusiya, dördüncü yerdə 58,8 mlrd. dollarla Böyük Britaniya, beşinci yerdə 56,8 mlrd. dollarla Yaponiya, altıncı yerdə 53 mlrd. dollarla Fransa gəlir. Sonrakı yerləri Hindistan (46,1 mlrd. dollar), Almaniya (44,6 mlrd. dollar), Səudiyyə Ərəbistanı (42,8 mlrd. dollar), Cənubi Koreya (31,5 mlrd. dollar), Braziliya (29,5 mlrd. dollar), Avstraliya (29,5 mlrd. dollar), İtaliya (27,7 mlrd. dollar) Türkiyə (20,6 mlrd. dollar), Kanada (19,6 mlrd. dollar), Tayvan (14,8 mlrd. dollar), İspaniya (13,1 mlrd. dollar), Kolumbiya (13,1

mlrd. dollar), İsrail (12,09 mlrd. dollar) və Əlcəzair (10,7 mlrd. dollar) tutur. Rusiyanın hərbi büdcəsi 2013-cü il üçün 68,8 mlrd. ABŞ dolları təşkil edib.

"IHS Jane's Aerospace, Defence & Security"-nin analitiki Kreyq Kafri Rusiya Dövlət Duması tərəfindən qəbul olunan plana əsasən 2013-cü ilin hərbi büdcəsinin 69 mlrd. dollar olduğunu, 2016-cı ilə qədər isə hərbi büdcənin 98 mlrd. dollara çatdırılacağını bildirib: "Bu plan Rusiyanı dünya sıralamasında üçüncü pilləyə qaldırıb. 2013-cü il üçün Rusiyanın hərbi büdcəsi ümumi büdcənin 15,7%-ni təşkil edib. 2016-cı ilə qədər bu göstərici 20,6% olacaq. 2015-ci ilə qədər Rusiya ilə Çinin ümumilikdə hərbi xərcləri Avropa Birliyinin 28 ölkəsinin xərclərindən çox olacaq".

ALİMENT VERMƏYƏNLƏR ƏMLAK ALQI - SATQISI EDƏ BİLMƏYƏCƏK

Rusiya hökuməti aliment borcu olanların daşınmaz əmlak alıb-satmasını məhdudlaşdıran qanun layihəsi hazırlayıb

"RİA Novosti"-nin verdiyi məlumata görə, Dövlət Şurası Rəyasət Heyətinin iclasında baş nazirin müavini Olqa Qolodets bu haqda açıqlama verib. Onun sözlərinə əsasən, Rusiyada milyona yaxın aliment borclusu var və bu, 90 milyard rubl borc deməkdir.

NOVRUZ BAYRAMI – ORTAQ MƏNƏVİ DƏYƏR KİMİ

Qafqazda, Mərkəzi Asiyada və Uzaq Şərqdə yaşayan bir çox xalqlar tarixən müəyyən ortaq bayramları qeyd etmişlər. Novruz bu bayramlar arasında həm əhatəliyinə, həm də özünəməxsus mərasimlərinə görə digərlərindən fərqlənir.

Müasir dövrdə Novruz təkcə yazın, baharın gəlişinin bayram edilməsi deyil, eyni zamanda, yeni təqvim ilinin – yeni günün başlanğıcı hesab olunur. Azərbaycanlıların Novruz, qırğızların Nooruz, özbəklərin Növroz, başqırd türklərinin Nevruz, tatarların Navruz, çuvaşların Naurus, Krım türklərinin Nevrez, Qərbi trakiyalıların Mevris adlandırdıqları bu bayram Şimal yarımkürəsinin bir çox ölkələrində hər ilin mart ayında el bayramı kimi geniş qeyd olunur.

Təbiətin canlanmasının, birlik və bərabərliyin simvolu olan Novruz Qafqazda, Mərkəzi Asiyanın türk respublikalarında XX əsrin əvvəllərindən başlayaraq 1960-cı illərə qədər bəzi siyasi səbəblərə görə qadağan edilmiş, onun unudurulmasına çalışılmışdır. Lakin ötən əsrin 90-cı illərindən etibarən öz müstəqilliklərini elan edən postsovet məkanına daxil olan türk respublikaları keçmişlərinə, adət-ənənələrinə, milli-mənəvi dəyərlərə diqqəti artırmış və Novruz bayramı da dövlət səviyyəsində rəsmi bayram kimi qeyd olunmağa başlamışdır.

Beləliklə, uzun illər təqiblərə məruz qalmasına, hətta keçirilməsi belə qadağan olunmasına baxmayaraq, türk xalqları Novruz bayramına sahib çıxmış və onu bu gün də yaşatmaqda davam edirlər.

Azərbaycanda milli adət-ənənəyə uyğun olaraq Novruz bayramında göyərdilən səməni yazın gəlməsinin, təbiətin canlanmasının, əkinçiliyin rəmzi sayılır. Hər bir azərbaycanlı səməni göyertməklə növbəti ilə bərəkət, bolluq, ruzi arzulayır. Hələ ta qədimdən insanlar Novruz bayramına 4 həftə qalmış hər çərşənbə axşamı və bayram günü tonqal qalamaqla,

mahnı oxumaqla Oda, Atəşə, Günəşə etiqadlarını ifadə etmişlər. Bu adət-ənənələr hazırda da davam etdirilir.

Qədim bayramlardan olan Novruz insana həyat verən dörd ünsürün – suyun, odun, torpağın və yelin (havanın) isinməsi, “dirilməsi” istəyi ilə bağlı yaranmışdır. Buna görə də çərşənbələrin adları məhz bu amillə əlaqələndirilmişdir. Əski inanclara görə, insana fayda verməyən “ölü” hesab olunur. Məhz bu mənada torpağın məhsul verməsini dayandırması, onun donması insanın ən zəruri həyat nemətlərindən məhrum olması kimi dərk edilirdi. Yığılan azuqə ehtiyatı tükəndikcə, insanda torpağı oyatmaq, əkmək arzusu artırdı. Torpaq isə birdən-birə “dirilmirdi”. Bunun üçün su, istilik və yel lazım idi. İnanclara görə, bu çərşənbələrin hər birində təbiətin dörd ünsüründən biri “dirilmiş”, bununla əlaqədar şənlik və mərasimlər təşkil olunmuşdur. Elə bu arzu ilə bağlı xalq çox qədimdən həmin dörd ünsürlə bağlı özünün zəngin adət-ənənəsini, etiqad və ayinlərini yaratmışdır. Təzə ilin başlanmasına dörd həftə qalmış bu ayın və etiqadlar icra olunmağa başlayır.

Hər bir xalq Novruz bayramı ilə bağlı etnik, yerli və milli xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq özünəməxsus mərasim nəğmələri, rəqslər, xalq oyunları yaratmışdır. Azərbaycanda Novruz bayramı qabağı adətən evlərdə, həyətlərdə abadlıq, təmizlik işləri aparılır, ağaclar və güllər əkilir. Novruz bayramında cürbəcür şirniyyat növləri - qoğal, paxlava, şəkərbura hazırlanır, plov bişirilir, rəngbərəng yumurtalar boyanır, xonça bəzənir, tonqal qalanır, səməni qoyulur. İnsanlar Novruzqabağı əzizlərinin ruhunu anır, küsülülər bəzi, qohum-qonşu bir-birinə qonaq gədir, pay göndərirlər. Cavanlar at çapır, Dirədöymə oynayır, Tənbəl qardaş, Kosa-kosa kimi tamaşalar göstərirlər.

Azərbaycanın elə bir regionu yoxdur ki, orada Novruz bayramı təntənə ilə qarşılanmasın. Martın 21-dən 22-nə keçən gecə gündüz ilə gecə bərabərləşir. Ana torpağa nəfəs gəlir, yerin donu açılır, ağaclar bahar suyu içir, təbiət qış yuxusundan oyanır, hər şey cana gəlir. Yurdumuza, elimizə, obamıza yaz gəlir. İnsanlar böyük təntənə ilə Novruzunu qarşılayırlar.

Novruz bayramı hər il mart ayının 20, 21, 22-də qeyd olunur. İnsanlarda, quşlarda hətta qarışqalarda belə bir təlaş hiss edilməyə başlayır. Hər bir ailədə əsas yük qadınların üzərinə düşür. Ev qadınları evin əşyalarını həyəətə tökər, otaqlar ağardılar, qışın ağır havası evdən təmizlənər, baharın birinci günü təmiz libas və təmiz vücutla qarşılanar.

Təbiətin insanlara töhfəsi olan Novruz bayramının hər gəlişi əsrlərdən bəri Azərbaycanda bolluğun,

bərəkətin və xeyirxahlığın təcəssümü kimi qəbul edilmişdir. Gecə ilə gündüzün bərabərləşdiyi ilk bahar günündə yurdumuza qədəm qoyan bu bayram insanları daim birliyə, sülhə və əmin-amanlığa səsləyir. Bahar mərasimləri, adət-ənənələri əsrlərin sınağından çıxaraq, ulu babalarımızdan bizə yadigar qalmış misilsiz ərməğandır. Novruz əsrlərdir ki, milli, dini adət və ənənələrimizi nəsillərdən-nəsillərə ötürərək bu günlərə gətirib çıxaran bayramdır. Buna görə də Novruz bizim ümumdövlət, ümumxalq bayramımızdır. Xalqımızın sevə-sevə qeyd etdiyi bu bayram bizim adət-ənənələrimizi əsrlər boyu yaşadıb bu günlərə gətirdiyi kimi, bizi də bir xalq olaraq birləşdirir, xalqımızda daha möhkəm birlik yaradır və həmrəyliyə xidmət edir.

Novruz bütün türk dünyasına xas olsa da, Azərbaycanda daha möhtəşəm qeyd olunur. İnkərolunmaz faktdır ki, Novruz bayramının təşəkkül tapmasında, inkişaf etməsində xalqımızın mühüm töhfəsi, payı vardır. Sovet hakimiyyəti illərində Novruz bayramının keçirilməsinə sərt qadağalar qoyulsa da, xalqımız bu əziz bayramı həmişə qeyd etməyə can atmışdır. Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövründə ulu öndər Heydər Əliyev də sovet hakimiyyətinin qadağalarına baxmayaraq, milli ruhun yüksəlişinə təkan verən amillərə xüsusi hörmətlə yanaşmışdır. 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə yenidən hakimiyyətə gələn Ümummilli Lider həyata keçirdiyi dövlət quruculuğu prosesi ilə paralel surətdə mədəni-mənəvi quruculuq və milli-tarixi yaddaşın bərpası işlərinə də başlamışdır. Vaxtilə qadağalara məruz qalan, yasaq olunan milli və dini bayramlar, adət və mərasimlər xalqa qaytarılmışdır. Ulu Öndər hər il qədim milli bayramımız olan Novruzda əhali ilə bayramlaşmağa çıxar, azad və müstəqil xalqımızın Novruz sevinclərindən zövq alardı.

Təbiət bayramı – Novruzun ölkəmizdə dövlət səviyyəsində qeyd edilməsi həm də ulu əcdadlarımızın xatirəsinə dərin ehtiramın əlamətidir. Bu, keçmişimizi bu günümüzə bağlamaq, onu qoruyaraq gələcəyə aparmaq deməkdir. Novruzun dövlət səviyyəsində bayram edilməsi isə onun əhəmiyyətini daha da artırır.

Milli adət-ənənələrimizə, o cümlədən Novruz bayramına yüksək qiymət verən Ulu Öndər bu bayram haqqında demişdir: “Novruz xalqımızın əsrlərdən bəri qoruyub saxladığı və bütün dövrlərdə həmişə əziz tutduğu bayramlardan biridir. Onun tarixi də Azərbaycan xalqının tarixi kimi keşməkeşli, enişli-yoxuşlu olmuşdur. Bu ulu bayramın müstəqil respublikamızda dövlət səviyyəsində qeyd edilməsi öz milli köklərimizə, adət-ənənələrimizə, tarixi keçmişimizə dərin ehtiram bəslədiyimizi və sarsılmaz tellərlə bağlı olduğumuzu nümayiş etdirir”.

Hər il Ulu Öndərin bayram münasibətilə Azərbaycan xalqına təbrikləri Novruzun ruhundan doğurdu. Ümummilli Liderin bayram şənliklərində iştirakı, Kosa ilə yumurta döyüşdürməsi, Bahar qızı ilə söhbətləri Novruz tədbirlərini daha da şənlendirir, insanların sevincinə səbəb olurdu.

Hazırda bu ənənələr Prezident İlham Əliyev tərəfindən davam etdirilir. Novruzun milli-mənəvi dəyərlərimizin təcəssümü adlandırılan dövlətimizin başçısının hər il bayram şənliklərinə qatılması, əhali ilə bayramlaşması, Bakının qədim meydanındakı tonqalı alovlandırması bayram ovqatını daha da artırmaqla yanaşı, xalqla iqtidar arasında sıx vəhdəti də sübut edir. “Novruz gələcəyə inam hissi aşılayır, könüllərdə ən ali duyğuları oyadır, insanları daha xeyirxah, mərhəmətli və mehriban olmağa çağırır”, - deyən Prezident İlham Əliyev Novruzun insanlarda qurub-yaratmaq əzmi aşılayan bayram olduğunu qeyd etmişdir.

Bolluğun, bərəkətin və xeyirxahlığın təcəssümü olan Novruz bayramı artıq UNESCO tərəfindən beynəlxalq səviyyədə də qeyd olunur. Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın söyləri nəticəsində xalqımızın bu əziz el bayramı artıq UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil edilmişdir. 2010-cu il fevralın 23-də isə BMT Baş Məclisi 21 mart tarixini Beynəlxalq Novruz Günü elan etmişdir.

Bu qərarı əslində dünyanın bir çox ölkələrində, xüsusilə də türk coğrafiyasında yaşayan xalqların dünya sivilizasiyasına verdiyi mədəni töhfə kimi qiymətləndirmək olar. Novruz bayramı bütün dünyada 300 milyondan artıq insan tərəfindən yeni ilin başlanğıcı kimi qəbul olunur. Artıq 3 min ildir ki, Novruz Balkanlarda, Qara dəniz hövzəsi regionunda, Qafqazda, Mərkəzi Asiya, Yaxın Şərqlə digər regionlarda qeyd edilir.

Mübaligəsiz demək olar ki, Novruz bir çox türk xalqları ilə bərabər, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi varlığını bütün dolğunluğu ilə əks etdirən, ümumxalq səviyyəsində qeyd olunan, etnik təfəkkürün ayrılmaz funksional səviyyəsinə çevrilən bayramdır. Novruz ictimai həyata yeni həvəs gətirən, milli adət-ənənələri yaşadan el bayramıdır. Dolayısı ilə Novruz ənənəsini davam etdirən hər kəs mədəniyyət daşıyıcıları olmaqla yanaşı, ortaq dəyər kimi bu ənənələri qoruyurlar. Novruz, xalqın ortaq duyğu və düşüncələrini dilə gətirən, türk mədəniyyətinin qorunub yaşadılmasında əhəmiyyətli yeri olan qədim el bayramımızdır.

*Samirə Allahverdiyeva,
AzərTAC-ın müxbiri
03.03.2014*

SƏNƏTÇİMİZİN UĞURU

Gənc azərbaycanlı pianoçunun ABŞ-ın dünya şöhrətli "International Lions Club" şirkətinin təşkil etdiyi konsertdə çıxışı rəğbətlə qarşılanmışdır

Gənc azərbaycanlı pianoçu, bəstəkar Fərid Nağızadə martın 15-də Almanyanın Saarbrücken şəhərində ABŞ-ın dünya şöhrətli "International Lions Club" şirkətinin təşkil etdiyi qala - konsertdə çıxış etmişdir.

Azərbaycan ABŞ-ın bu şirkətinin Almanyanın Saarbrücken şəhərində yerləşən "Saarbrücker Schloß" qəsridə təşkil olunan konsertdə ilk dəfə təmsil olunur.

F.Nağızadə AzərTAc-a bildirmişdir ki, beynəlxalq musiqi bayramında ABŞ, Böyük Britaniya, Braziliya, İspaniya, Bolqarıstan, Yunanıstan, Çex Respublikası və digər ölkələrdən tanınmış musiqiçilər iştirak etmişlər.

Almanyanın bir çox şəhərlərindən gələn yüzlərlə tamaşaçının izlədiyi konsertdə Fərid Nağızadə özünün bəstələdiyi "To nowhere" ("Sonsuzluğa doğru") əsərini tamaşaçılara təqdim etmişdir.

Almanyanın məşhur universitetlərinin alimləri, mədəniyyət xadimləri, konsertin təşkilatçıları həmyerlimizin çıxışını, səhnə mədəniyyətini yüksək qiymətləndirmişlər.

F.Nağızadənin çıxışı konsertin iştirakçılarının, almaniyalı və əcnəbi musiqisevərlərin də böyük marağına səbəb olmuşdur. İstedadlı pianoçunun təqdim etdiyi kompozisiya tamaşaçılar tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanmışdır.

Bu mötəbər sənət bayramının keçirilməsinin başlıca məqsədi gənc bəstəkarların yeni və müasir üslubda musiqi yaradıcılığına dəstək verməkdir.

F. Nağızadənin çıxışı təşkilatçılar tərəfindən "Elektronik bəstəkarlıqda ən yaxşı musiqi" nominasiyasında diploma layiq görülmüşdür.

F. Nağızadə hazırda Almanyanın Köln şəhərinin Ali Musiqi Məktəbində magistr pilləsində təhsil alır. O, Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının bəstəkarlıq fakültəsində Nazim Mirişlinin sinfini bitirmişdir.

Azərbaycanlı musiqiçi bundan əvvəl Fransa, Almaniya və Türkiyədə keçirilmiş nüfuzlu beynəlxalq yarışlarda, müsabiqələrdə ölkəmizi layiqincə təmsil etmiş və bir sıra mükafatlara layiq görülmüşdür.

HƏMYERLİMİZ MİLLİ - MƏDƏNİ BİRLİKLƏR ŞURASINA SEÇİLMİŞDİR

Şahin Ömərov Xarkov vilayətinin Milli-Mədəni Birliklər Şurasının rəhbər heyətinə seçilmişdir

Fevralın 11-də Ukraynanın Xarkov Vilayət Dövlət Administrasiyasında ölkənin bu ən iri sənaye, aqrar və humanitar regionunun yenidən yaradılan Milli-Mədəni Birliklər Şurasının rəhbər heyətinə seçkilər keçirilmişdir.

Xarkovda Azərbaycan diasporunun maraqlarını təmsil etmək üçün Azərbaycan-Ukrayna "Dostluq" Cəmiyyətindən Şahin Ömərovun namizədliyi irəli sürülmüşdür.

Səsvermənin yekunlarına görə, cəmiyyətin idarə heyətinin üzvü, Ukrayna-Azərbaycan Biznes Şurasının prezidenti Şahin Ömərov Xarkov vilayətinin Milli-Mədəni Birliklər Şurası həmsədrinin müavini vəzifəsinə seçilmişdir.

*Zeynal Ağazadə,
AzərTAc –ın xüsusi müxbiri
Kiyev*